

NAISTEN TEKEMÄ PARISUHDEVÄKIVALTA

Pihla Venho

5/2017

Tiivistelmä

Tekijä	Tutkinto/kurssi ja opinnäytetyö/nimike	
Pihla Venho	Poliisi (AMK)	
Julkaisun nimi	Julkisuusaste	
Naisten tekemä parisuhdeväkivalta	Julkinen	
Ohjaajat ja opintoaine/opetustiimi	Opinnäytetyön muoto	
Jari Hyyti, lehtori	Tutkimuksellinen opinnäytetyö	
Tiivistelmä		
<p>Poliisi (AMK) -opinnäytetyö käsittelee naista parisuhdeväkivallan tekijänä. Tavoitteena on selvittää, löytyykö naisten tekemästä parisuhdeväkivallasta tyypillisiä piirteitä. Työssä pohditaan, miten poliisin tulisi toimia parisuhdeväkivaltatehtävillä ja miten parisuhdeväkivaltaa käyttäneet naiset tulisi kohdata, jotta väkivaltaa voitaisiin ennaltaehkäistä. Käytännön tavoitteena on edistää naisten tekemän parisuhdeväkivallan tunnistamista ja lisätä poliisiin varmuutta toimia oikein kyseisillä tehtävillä.</p> <p>Tutkimus pohjautuu Espoon pääpoliisiaseman alueella vuosina 2014–2015 hälytystehtävinä ilmi tulleisiin rikostapauksiin, joissa nainen käyttänyt muuta kuin lievää väkivaltaa puolisoaan kohtaan. Laadullisella sisällönanalyysillä 22 rikostapauksen materiaali saatiin määrällisesti analysoitavaan muotoon. Kvantifioiva kvalitatiivinen analyysi paljastaa, että tyypillisin muuhun kuin lievään pahoinpitelyyn puolisoaan kohtaan syyllistynyt nainen on aineiston perusteella humalassa oleva 36-vuotias avovaimo, jolla ei ole juurikaan rikoshistoriaa. Poliisin tietoon tullut parisuhdeväkivalta on tyypillisimmin tehty lyöden (32 %) tai teräaseella (55 %) ja se tapahtuu pariskunnan yhteisessä kodissa (82 %) ilta- tai yöaikaan (82 %). Puolisoiden kertomukset ovat usein ristiriidassa, ja tapahtunutta joko suurennellaan alkupuhutuksessa tai vähätellään kuulusteluissa. Aineiston tapauksissa useimmat naiset kertoivat esitutkinnassa puolustaneensa itseään ja yleensä miehet olivat haluttomia selvittämään asiaa. Miehistä 90 % ei vaatinut rangaistusta puolisolleen ja ne 10 %, jotka vaativat, erosivat kumppanistaan rikosprosessin aikana.</p> <p>Parisuhdeväkivalta on suurimmilta osin piilorikollisuutta ja miesten ilmoitusalttius on vielä selvästi alhaisempi kuin naisten. Poliisin tulee aktiivisesti selvittää molempien osapuolten osallisuus väkivallassa ja ottaa naisten väkivaltakäyttäytyminen tosissaan. Asenteiden ja toimenpiteiden tulisi olla yhtä tiukat naisten kuin miestenkin tekemän parisuhdeväkivallan suhteen.</p>		
Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja vuosi	Opinnäytetyökoodi (OPS)
45	5/2017	AMK2015ONT
Avainsanat		
aggressio; naisrikolliset; parisuhdeväkivalta; poliisitoiminta; väkivalta		

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	2
1.1. Tutkimuskysymykset	4
1.2. Työn rakenne	5
2. TEOREETTINEN VIITEKEHYS	6
2.1. Aggressio	6
2.2. Väkivalta	8
2.3. Naisten väkivaltaisuuden tutkiminen	9
2.4. Naisten väkivaltaisuus evoluutioteoreettisesta näkökulmasta	10
2.5. Parisuhdeväkivallan tutkiminen	12
2.6. Parisuhdeväkivalta rikosoikeudellisesti	14
2.7. Parisuhdeväkivalta tilastollisesti	15
3. TUTKIMUSPROSESSI	20
3.1. Tutkimusaineisto	20
3.2. Tutkimusmenetelmät	22
3.3. Analyysitavat	23
4. TULOKSET	25
4.1. Millaisia ovat naiset, jotka käyttävät väkivaltaa puolisoaan kohtaan?	25
4.2. Millaisissa olosuhteissa väkivaltaa tapahtui?	27
4.3. Millaista aineistossa esiintyvä parisuhdeväkivalta oli?	28
4.4. Miten rikosprosessi eteni?	31
5. JOHTOPÄÄTÖKSET	35
5.1. Miten poliisin tulisi toimia parisuhdeväkivaltatehtävällä?	35
5.2. Miten poliisin tulisi kohdata väkivaltaisesti käyttäytynyt nainen?	36
6. POHDINTA	38
6.1. Tulosten pohdinta	38
6.2. Tutkimuksen arviointi	39
LÄHTEET	43

TAULUKOT

Taulukko 1. Perhe- ja lähisuhdeväkivalta, rikoksena ilmoitettu 2009–2015	16
Taulukko 2. Perhe- ja lähisuhdeväkivalta, rikoksena ilmoitettu 2014–2015, avo- tai avioliitto.	17
Taulukko 3. Miesten kokema väkivalta Suomessa, 15 vuotta täytettyä	18
Taulukko 4. Miesten kokema väkivalta Suomessa, viimeisten 12 kk aikana..	18
Taulukko 5. Rikoshistoria, kaikki rikokset.	25
Taulukko 6. Pahoinpitelyrikoshistoria.	26
Taulukko 7. Tapahtumapaikka.....	27
Taulukko 8. Tapahtuma-aika.	28
Taulukko 9. Tekotapa.....	29
Taulukko 10. Ilmoittaja suhteessa tekijään.	29
Taulukko 11. Tekijä suhteessa todettuihin vammoihin.....	30
Taulukko 12. Todetut vammat suhteessa kiinniottoon.	31
Taulukko 13. Todetut vammat suhteessa naisen lausumaan kuulustelussa.	33
Taulukko 14. Todetut vammat suhteessa miehen lausumaan kuulustelussa.	33

1. JOHDANTO

Käsissäsi oleva Poliisi (AMK) -opinnäytetyö käsittelee naista parisuhdeväkivallan tekijänä. Tavoitteena on selvittää, löytyykö naisten tekemästä parisuhdeväkivallasta tyypillisiä piirteitä. Työssä pohditaan, miten parisuhdeväkivaltaa käyttäneet naiset olisi järkevintä kohdata, jotta väkivaltaa voitaisiin ennaltaehkäistä. Tutkimus pohjautuu Espoon pääpoliisiaseman alueella vuosina 2014–2015 hälytystehtävinä ilmi tulleisiin rikostapauksiin, joissa nainen on käyttänyt muuta kuin lievää väkivaltaa puolisoaan kohtaan.

Kentällä poliisi kohtaa kyseiset naiset usein hälytystehtävällä, jolloin väkivalta on käynnissä tai juuri loppunut. Tutkinnassa tai tuomioistuimessa naiset puolestaan joutuvat käymään läpi väkivaltaista tekoaan ja ottamaan siitä vähintäänkin rikosoikeudellisen vastuun. Nämä hetket ovat naiselle herkkiä ja kriittisiä vaiheita oman väkivaltaisuuden käsittelemisessä. Tällöin poliisilla on paras mahdollisuus vaikuttaa naisen väkivaltaisuuteen ennaltaehkäisevästi. Väärällä tavalla naisen kohdatessaan poliisi voi tiedostamattaan lujittaa väkivaltakierrettä esimerkiksi vahvistaessaan naisen käsitystä omasta itsestään muuttumattoman väkivaltaisena.

Työharjoitteluajanani Espoossa kohtasin näitä tilanteita ja koin, miten hankalalta väkivaltaisesti käyttäytyneen naisen kohtaaminen ajoittain tuntui. Huomasin suhtautuvani varovaisemmin ja ehkä epävarmemmin parisuhteessa väkivaltaa käyttäneeseen naiseen kuin mieheen. Opinnäytetyön idean synnyttyä aloin myös tiedostaa omaa kielenkäyttöäni. Kuulustellessani puolisoaan kohtaan väkivaltaa käyttäneitä naisia, huomasin miten omat sanavalintani väkivallasta olivat kevyempiä kuin samaan tekoon syyllistyneitä miehiä kuulustellessa. Esimerkiksi avokämmenellä lyömisestä saattoi puhua "läpsäisyinä" ja nyrkillä lyömisestä "huitaisuna". Lisäksi huomasin, että naispuoliset kuulusteltavat suhtautuivat tekemiinsä väkivallantekoihin humoristisemmin kuin miespuoliset kuulusteltavat.

Toivon, että tämän opinnäytetyön kautta muutkin alkavat tiedostaa asenteitaan naisten tekemää väkivaltaa kohtaan ja saavat varmuutta väkivaltaisesti käyttäytyneen naisen kohtaamiseen. Kun ymmärtää väkivallan tekoon johtavaa psykologista prosessia, osaa lukea väkivaltatilannetta paremmin ja kiinnittää huomiota oleellisiin asioihin. Parhaimmillaan tämä edesauttaa tilanteen rauhoittamista ja poliisiin puhutuksen kautta jopa ennaltaehkäisee

tulevia väkivaltatilanteita. Ennaltaehkäisy ja väkivaltakierteen katkaiseminen tulisi tarpeeseen. Esimerkiksi Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella tutkittiin vuoden 2015 perheväkivaltatehtäviä ja huomattiin, että jopa 26 % tehtävistä tuli osoitteisiin, joissa poliisi kävi perheväkivaltatehtävällä vähintään kahdesti puolen vuoden aikana (Fagerlund 2016).

Opinnäytetyöni toinen päämäärä on herätellä poliisia naisten yhä nousevaan osuuteen väkivaltarikollisuudessa. Vuosina 1949–1989 Yhdysvalloissa kuoli 11 500 naista puolisonsa surmaamina ja noin 9 000 miestä puolisonsa uhreina. Vakavimmankin parisuhdeväkivallan eli tappamisen tekijöistä 44 % oli naisia. (Sinkkonen 2010.) Naisen suorittama tappo tai murha ei ole poikkeuksellista, puhumattakaan lievemmistä väkivallan muodoista. Siksi naisten väkivaltakäyttäytyminen tulee ottaa tosissaan.

1.1. Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön aihe kuuluu psykologian, sosiaalipsykologian ja kriminologian alaisuuteen. Aiheesta on tehty monenlaisia opinnäytetöitä, mutta miltei kaikki käsittelevät parisuhdeväkivaltaa miesten tekemänä ja naisten kokemana. Joitain naisten tekemää väkivaltaa käsitteleviä opinnäytetöitä löytyy terveydenhoidon, nuorisotyön ja sosionomin koulutusaloilta. Osa niistä keskittyy miesten kokemuksiin parisuhdeväkivallan uhrina. Naista väkivallan tekijänä käsittelevät opinnäytetyöt ovat lähinnä kirjallisuuskatsauksia tai keskittyvät yhteen väkivaltaa käyttäneeseen naiseen ja hänen kokemuksiinsa.

Tässä työssä keskitytään vain naisten tekemään parisuhdeväkivaltaan. Naisten kokemaa väkivaltaa ei käsitellä. Niissä rikosilmoituksissa, joissa väkivalta on molemminpuolista, keskitytään naisen osuuteen tekijänä, ei uhrina. Rajauksen ulkopuolelle jää myös muihin kuin puolisoon kohdistuva väkivalta, esimerkiksi tyypillinen ryypyporukassa tapahtuva väkivalta, lapsiin kohdistuva väkivalta sekä omaan itseen kohdistuva väkivalta, eli itsetuhoisuus.

Parisuhdeväkivallan suhteen käsitellään vain fyysistä väkivaltaa eli henkinen väkivalta on jätetty rajauksen ulkopuolelle. Lievän pahoinpitelyn tunnusmerkistön mukaiset teot rajattiin aineiston ulkopuolelle, koska tutkimuksessa haluttiin keskittyä vakavampiin väkivallantekoihin. Lievät pahoinpitelyt sisältävä aineisto olisi lisäksi ollut liian laaja kvalitatiivisesti käsiteltäväksi.

Päätutkimuskysymykseni ovat:

- 1) Millaista on hälytystehtävien kautta poliisin tietoon tuleva naisten tekemä parisuhdeväkivalta?
- 2) Mitä poliisin tulisi huomioida parisuhdeväkivaltatehtävillä ja väkivaltaisen naisen kohtaamisessa?

1.2. Työn rakenne

Ensimmäisessä luvussa käytiin läpi opinnäytetyön aiheen valintaa, tavoitteita ja tutkimuskysymyksiä. Toisessa luvussa esittelen aiheen teoriapohjaa. Teoriapohjassa avataan keskeisiä käsitteitä ja käydään läpi naisten väkivallan tutkimiseen liittyvää historiaa, kriminologiaa, lakipykälää ja tuoreimpia tilastoja. Kolmannessa luvussa esitellään, minkälaisista aineistoista ja millä tavoin on lähdetty hakemaan vastauksia tutkimuskysymyksiin, sekä avataan tutkimusprosessin kulkua.

Neljännessä luvussa päästään tuloksiin, joita aineistosta on valituilla tutkimusmetodeilla saatu. Tulokset on jaettu eri osiin, ja ne vastaavat siihen, millaisia aineiston naiset olivat, minkälaisissa olosuhteissa väkivaltaa tapahtui, millaista väkivaltaa oli ja mitä toimenpiteitä siitä seurasi. Viidennessä luvussa tehdään saaduista tuloksista johtopäätöksiä siitä, millaista Espoon pääpoliisiaseman alueella vuosina 2014–2015 tapahtunut naisten tekemä parisuhdeväkivalta oli. Luvussa myös ohjataan poliisia tunnistamaan naisten tekemää parisuhdeväkivaltaa sekä toimimaan kyseisillä tehtävillä oikeudenmukaisesti ja kohtaamaan väkivaltaa käyttänyt nainen ennaltaehkäisevästi.

Kuudennessa luvussa pohdin saatuja tuloksia ja niitä mahdollisesti selittäviä tekijöitä. Pohdin niitä myös suhteessa työharjoittelussa saamiini kokemuksiin. Lopuksi arvioin tutkimuksen onnistumista, luotettavuutta sekä omaa oppimiskokemusta.

2. TEOREETTINEN VIITEKEHYS.

Nainen rikoksen ja väkivallan tekijänä on aihe, jota on tutkittu vasta suhteellisen lyhyen aikaa. Naisten rikos- ja väkivaltakäyttäytymistä on viime vuosisadankin aikana selitetty tavoilla, jotka saattavat tuntua nykyaikana huvittavilta ja jopa järjettömiltä. Vallinneiden käsitysten tunteminen auttaa kuitenkin ymmärtämään naisten tekemään väkivaltaan liittyviä asenteita, jotka voivat ajoittain olla hyvinkin vanhanaikaisia ja tiukkaan jämähtäneitä.

Naisten väkivaltaisuuden tutkimisen historian lisäksi tässä luvussa käsitellään erilaisia kriminologisia selitysmalleja naisten tekemälle väkivallalle. Evoluutioteoreettista näkökulmaa on avattu oman lukunsa verran, koska sitä käytetään paljon sukupuolien käytöserojen ja parisuhdeväkivallan selittämiseen. Evoluutioteoreettiset selitysmallit miesten tekemälle väkivallalle ovat arkipuheessa ja keittiöpsykologiassa vahvasti mukana, mutta millä selitetään sitä, että nainen, hoivaaja ja elämänantaja, käyttäytyy tuhoavasti?

Luvun lopussa kerrataan, minkälainen käyttäytyminen on Suomessa kriminalisoitu väkivallaksi ja miten parisuhteessa tapahtuva väkivalta on huomioitu lainsäädännössä. Loppuun on kerätty yhteen tilastotietoa siitä, mitä 2010-luvulla tiedetään naisesta parisuhdeväkivallan tekijänä. Yksi tämän opinnäytetyön tavoitteena on toimia tuoreena tiedonlähteenä, koska vain tietoa levittämällä voidaan muuttaa vanhanaikaista asenneympäristöä. Ihan aluksi tulee kuitenkin määritellä kaksi tärkeää, mutta usein toisiinsa sekoittuvaa käsitettä: aggressio ja väkivalta.

2.1. Aggressio

Amerikkalainen sosiaalipsykologi Leonard Berkowitz määritteli vuonna 1962 aggression olevan ”toisen henkilön tai ympäristön tahallista vahingoittamista tai häiritsemistä”. *Vahingoittamisella* tarkoitetaan uhriin kohdistuvaa fyysistä sekä henkistä kärsimystä, jonka uhri kokee epämiellyttävänä ja tahtonsa vastaisena. Vahingoittamisen nimenomaisena tarkoituksena on tuottaa kärsimystä. Esimerkiksi hammaslääkärin tuottama kipu ei ole aggressiivista vahingoittamista, koska sen nimenomaisena tarkoituksena ei ole tuottaa kärsimystä, vaan edistää potilaan terveyttä. *Tahallisuudella* halutaan puolestaan erottaa vahingossa tuotettu kärsimys aggression piiristä. Aggressiivisen toiminnan tarkoitus on tuottaa kärsimystä toiselle, vaikka tämä tarkoitus saattaakin peittyä muiden syiden ja

merkitysten alle. Suomalainen aggression tutkija Kirsti Lagerspetz määrittelee aggression uudelleen korostaen aggressiota myös tunnetilana. Lagerspetzin hioman määritelmän mukaan aggressio on ”toisen yksilön tai ympäristön tahallista vahingoittamista tai häiritsemistä ja/tai tällaiseen toimintaan sisällöllisesti liittyvä tunnetila”. (Lagerspetz 1998, 19–20.)

Tunnetilat, eli emootiot, ovat lyhytkestoisia psyykkisiä tiloja, joita ympäristön muutokset aiheuttavat. Neurobiologisesti suuttuminen on ”elimistön fysiologisen järjestelmän tuottama koordinoitunut adaptiivinen vaste, jonka laatu ja voimakkuus riippuvat aistimuksen tunnelatauksesta” (Adolphs 2002). Kansankielellä sanottuna tunne on reaktio johonkin. Aggressio on tunteena monimutkainen, koska se on usein reaktio toiseen tunteeseen. Aggression tunteen taustalla voi olla esimerkiksi häpeää, ahdistusta ja epäoikeudenmukaisuuden kokemisen tunnetta.

Aggressio ei itsessään ole hyvä eikä paha asia, vaan synnynnäinen ja lajityypillinen reagointitapa. Aggressio on yksi perusemootiosta ja ihmiselle elintärkeä voima, jota on tarvittu selviytymiseen, saalistamiseen ja puolustautumiseen. Vaikka nykyajan ihmisellä ei ole ympäristössään samanlaisia uhkia kuin luolamiehellä, ihmisellä on yhä samanlainen kyky tuntea aggressiota. Parhaimmillaan ja oikein ohjattuna aggressio on motivoiva ja energiaa antava tekijä.

Ehkä parhaiten aggression evolutiivisen alkuperän tunnistaa, kun tunnustelee sitä, miltä aggressiotila tuntuu kehossa. Autonomisen hermoston sympaattinen osa aktivoituu aggressiotilassa samalla lailla kuin stressitilanteissa ja fyysisessä rasituksessa. Elimistön suorituskyky lisääntyy: Silmien mustuaiset laajenevat, lihakset jännittyvät ja noradrenaliinin sekä adrenaliinin erityis kiihtyy. Sydämen syke ja verenpaine nousevat, jotta verenkierto lisääntyy lihaksissa, missä sitä tarvitaan taistelemiseen tai pakenemiseen. Samalla ihon ja ruuansulatuselimistön verenkierto rajoittuu, eli karvat nousevat pystyyn, kasvot kalpenevat ja mahaa voi kivittää. (Lagerspetz 1998, 21.)

Psykologisiin prosesseihin kuuluvat tunteiden lisäksi myös tiedolliset prosessit eli kognitiot. Kognitiot ja emootiot eivät ole toisistaan erillisiä vaan menevät osittain ristiin: tunnetilalla on usein jokin tiedollinen sisältö, ja erilaiset kognitiot taas aikaansaavat tunteita. Tunnetilan tulkitseminen onkin aggression ohjaamisessa tärkeä vaihe. Jos esimerkiksi johtaja haukkuu syyttä alaisensa, voi alainen tulkita heränneen tunnetilansa aggressiona ja hyökätä takaisin

johtajaa kohtaan, kun taas toinen tulkitsee saman tunnetilan ahdistuksena ja pakenee paikalta anteeksi pyydellen. Kolmas hillitsee tunteensa ymmärtäessään, että hänessä tunnetilan herättäneen johtajan pään sisällä voi myllertää täysin tilanteesta erilliset, väärin ilmaistut ja kohdennetut tunteet ja kognitiot.

2.2. Väkivalta

On tärkeää huomata, että aggressio ja väkivalta ovat eri asioita. Väkivalta on aggression motivoiman käyttäytymisen johdannainen. Vaikka voimakkaassa aggressiotilassa ensimmäinen, niin sanottu vaistomainen reaktio voi olla halu satuttaa toista fyysisesti, ihminen osaa ilmaista ja kanavoida aggressiota muillakin tavoilla kuin väkivallalla. Tämän takia aggressio ei aina johda väkivaltaan eikä toisaalta väkivaltakaan pohjautu aina aggressioon. Esimerkiksi itseään satuttava potilas voidaan laittaa väkivalloin lepositeisiin ilman aggression tunnetta, ja toisaalta sotilas pakotetaan sodassa tappamaan pelkästä velvollisuudesta.

Aggressio muuttuu väkivallaksi silloin, kun ihminen käyttäytyy toista vahingoittavasti. Lagerspetz määrittelee väkivallan olevan ”toisen yksilön ruumiillista vahingoittamista tai pakottamista johonkin vastoin hänen tahtoaan” (1998, 26). Hearn taas ei näe väkivaltaa yhtä selkeästi määriteltävänä. Hearnin mukaan väkivallassa on mukana ainakin neljä eri osatekijää: 1) väkivallan tekijän käyttämä fyysinen voima, 2) väkivallan kohteelle aiheutunut harmi, 3) teko, joka koetaan vahingolliseksi ja 4) tietyt teot tai toiminnot, jotka tekijän ja uhrin lisäksi jokin kolmas taho, esimerkiksi viranomainen, on tunnistanut väkivallaksi. (Hearn 1998, 15–16.)

Väkivaltaisen teon määrittely on myös riippuvainen moraalinormeista. Teko, joka on mielestämme selkeää väkivaltaa, voi eri aikana tai eri puolella maailmaa olla täysin hyväksytty toimintatapa. Väkivallan normisidonnaisuuden huomaa myös esimerkiksi toimintaelokuvissa, joissa sankareiden väkivaltaiset teot nähdään oikeutettuina, kun taas ”pahisten” väkivaltaiset teot nähdään moraalittomana aggressiivisuutena. Väkivaltaa on määritelty tarkemmin esimerkiksi emotionaaliseen, seksuaaliseen, psykologiseen, fyysiseen ja materiaaliseen väkivaltaan (Stanko 1994, viitattu teoksessa Lattu 2008). Toisaalta nämäkin väkivaltamuodot usein kietoutuvat toisiinsa ja ovat yhtäaikaaisesti tai limittäisesti läsnä. Esimerkiksi fyysisenä väkivaltana ilmi tulevassa parisuhdeväkivallassa on usein taustalla emotionaalista eli niin sanottua henkistä väkivaltaa.

Tässä opinnäytetyössä parisuhdeväkivallan termillä tarkoitetaan vain nykyiseen puolisoon kohdistuvia, päämuodoltaan fyysiseksi väkivallaksi määriteltäviä tekoja, jotka ovat Suomen rikoslain kriminalisoimia (katso luku 2.6.).

2.3. Naisten väkivaltaisuuden tutkiminen

1800-luvun lopulla naisten rikollisuutta selitettiin muun muassa moraalittomuudella, äidinvaiston puuttumisella ja naissukupuolen kallonmuodon perusteella todetulla jälkeenjääneisyydellä (Lombroso & Ferrero, 1895). Amerikkalainen sosiologi William Thomas kirjoitti kirjassaan *Sex and society* (1907) naisten rikollisuuden olevan sosiaalisesti aikaansaanutta patologiaa ja hän piti naisrikollisuutta lähinnä sairautena. Freud tulkitse 1930-luvulla naisten rikollisuuden johtuvan alitajuisesta peniskateudesta ja siitä, etteivät naiset ole kykeneväisiä ratkaisemaan oidipaalista kompleksia ja ovat täten alttiimpia impulsseille, joita eivät pysty kontrolloimaan. 1950-luvulla julkaistussa *The Criminality of Women* -kirjassaan Otto Pollak toi esiin sen, että naiset pystyvät hoivaroolissaan tekemään piiloon jääviä rikoksia ja vahingoittamaan esimerkiksi sairaita ja vanhuksia. Vasta Carol Smartin vuonna 1977 julkaisema teos *Women, Crime and Criminology: A Feminist Critique* kiinnitti huomiota naisten rikollisuuden tutkimisen vajavaisuuteen. Smart totesi aikaisempien tutkimuksien olleen lähinnä biologisia ja naista aliarvioivia. (Lattu 2008.)

Jälkikäteen naisrikollisten ja naisten tekemän väkivallan selityksiä analysoitaessa on käytetty niin sanottua *mad or bad* -kahtiajakoa (Campbell 1994; vrt. Morrissey 2003, viitattu teoksessa Lattu 2008), jossa väkivaltaa tekevä nainen on joko sairas tai paha. Mad-ajattelussa nainen syyllistyy rikokseen sairauden tai mielenvikaisuuden johdosta, kun taas bad-ajattelu käsittää naisen pahaksi ja likaiseksi viettelijättäreksi, joka kykenee väkivaltaan moraalittomuutensa takia. Normaali, hoivaava ja suojeleva nainen ei siis tee väkivaltaa. Feministinen väkivaltatutkimus toi mad or bad -ajatteluun uuden ulottuvuuden uhriutumisen käsitteellä (Daly 1998). Tällöin nainen nähdään miesten tekemän väkivallan uhrina ja naisten tekemä väkivalta patriarkaalisen yhteiskunnan sortavuuden seurauksena. Yhä ”vahingoittavan” naisen käytöksen ajatellaan usein johtuvan siitä, että nainen itse on ”vahingoitettu” (harmed-harming woman) esimerkiksi lapsuudessa laiminlyömällä ja parisuhteessa alistamalla.

Feministinen väkivaltatutkimus on saanut viime vuosina paljon kritiikkiä osakseen. Janne Kivivuoren mukaan "feministisen väkivaltatutkimuksen suhde tietoon on räätälöity oikeuttamaan aatteellisia lähtökohtia". Feministinen väkivaltatutkija Suvi Keskinen toteaa, että kyse on "näkökulman asettamisesta" ja tutkimuskohteen määrittelystä "tietystä perspektiivistä", jolloin käsittely "painottuu aineiston jäsentämiseen teoreettisen kehyksen mukaisesti" (Keskinen 2005, 60, viitattu teoksessa Kivivuori 2012). Keskinen kertoo sitoutuvansa ajattelutapaan, jonka mukaan aineistosta itsestään ei nouse mitään siellä olevia "tuloksia", vaan ne rakentuvat tutkijan teoreettisten lähtökohtien ja käytettyjen menetelmien myötä (Keskinen 2005, 148, viitattu teoksessa Kivivuori 2012). Feministisessä keskustelussa muut väkivallan selitysmallit kuin miesten vallankäyttö ja naisten puolustautuminen on pyritty kumoamaan joko vähäisellä merkityksellä tai sillä perusteella, että niillä oikeutetaan vallankäyttöä (Salmi 2009). Se, että alkoholinkäytöllä perustellaan väkivaltaa, ei kuitenkaan valitettavasti poissulje sitä faktaa, että onnistunut päihdehoito todennäköisesti vähentäisi väkivaltaa.

2.4. Naisten väkivaltaisuus evoluutioteoreettisesta näkökulmasta

Evoluutiivinen kriminologia tutkii paljon rikoksen tekemisen sukupuolisuutta, mutta keskittyy lähinnä selittämään lajinkehityksellä miesten väkivaltaista käyttäytymistä. Ensimmäinen merkittävä naisten rikollisuutta tutkinut evoluutiokriminologi Anne Campbell on katsonut, että naiset välttävät miehiä enemmän tilanteita, joihin liittyy konkreettinen fyysinen riski. Tämä johtuu siitä, että evoluutioympäristössä äidin elossa pysyminen on ollut lasten henkiinjäämisen tärkein edellytys. (Kivivuori 2013, 65.)

Evoluutiokriminologit selittävät miesten välistä väkivaltaa sillä, että urokset ovat joutuneet kilpailemaan naaraista, kerta suvunjatkamisen kannalta on ollut kannattavaa hedelmöittää useampi naaras. Miesten naisiin kohdistamaa väkivaltaa on taas selitetty sillä, että uroksien on pitänyt "mustasukkaisesti" vahtia, ettei kukaan muu hedelmöitä naarasta. Sosiobiologisesti sanotaan myös, että "naaraat valitsevat ja urokset valitaan". Tämä tarkoittaa sitä, että naaraiden ei ole tarvinnut tapella miehistä keskenään, koska naaraan on ollut kannattavampaa valita yksi hedelmöittävä mies, joka on kykeneväinen puolustamaan reviiriä ja suojelemaan jälkeläisiä mahdollisimman hyvin.

Vuonna 1993 ilmestyneessä kirjassaan *Men, women, and aggression* Campbell on tuonut ilmi mielenkiintoisia huomioita sukupuolittuneen väkivallan näkökulmasta. Campbell esittää naisten ja miesten aggressioiden erojen johtuvan siitä, että heillä on erilaiset sosiaaliset representaatiot eli ikään kuin erilaiset käsitykset sosiaalisista säännöistä. Naisten aggressiota pidetään kontrollin menettämisenä, kun taas miesten aggressiota kontrollin haltuunottona. Naisten aggressiivisuus tulee esiin yksityisesti, usein kahden kesken, kun taas miehet ovat julkisemmin aggressiivisia. Naiseen kohdistuva väkivalta tosin miehilläkin tapahtuu yksityisesti, koska miehen naiseen kohdistamaa väkivaltaa hävetään. Miesten aggressio on myös Campbellin mukaan instrumentaalista eli sitä käytetään välineenä esimerkiksi kunnioituksen ja ympäristön kontrollin saavuttamiseen. Naisten aggressio on taas ekspressiivistä eli perustuu voimakkaiden tunteiden ilmaisemiseen ja siihen, että saisi toisen ymmärtämään itseään tilanteessa, jossa muut keinot eivät auta. (Lagerspetz 1998, 229–233.)

Väkivaltaisesti käyttäytyneiden naisten käytöstä on selitetty myös hormoneilla. Asiaa on tutkittu toistaiseksi riittämättömästi, mutta aiheesta tehdyissä muutamissa tutkimuksissa on todettu esimerkiksi, että väkivaltaisten naisten testosteronitasot ovat korkeammat kuin muilla naisilla. Psykiatri Jari Sinkkosen mukaan geenien vaikutusta väkivaltaiseen käytökseen ei voida tutkimusten perusteella kiistää. Geenit vaikuttavat esimerkiksi stressihormoni kortisolin pitoisuuksiin ja sitä kautta stressinsietokykyyn. (Sinkkonen 2010.) Esimerkiksi psykopatian katsotaan olevan yhteydessä juurikin korkean testosteronitason ja matalan kortisolitason yhdistelmään. Tällöin testosteroni saa tekemään uhkarohkeita ja kiellettyjä asioita ilman siitä normaalisti aiheutuvaa stressiä. Kun mikään ei oikein tunnu miltään, ihminen hakee yhä voimakkaampia ärsykeitä esimerkiksi tekemällä rikoksia.

Yhdysvalloissa on käyty oikeudenkäyntejä, joissa naisten kuukautisia edeltävien päivien matalaa progesteronitasoa on pidetty lieventävänä asiahaarana väkivaltaisesti käyttäytyneen naisen tuomitsemisessa. Niin sanotusta PMS-oireryhmästä kärsiville naisille matala progesteronitaso voi aiheuttaa erilaisia psykosomaattisia oireita ja jopa aggressiivisuutta. Biologisissa selitysmalleissa tulee kuitenkin ottaa huomioon syy-seuraus-suhteet. Biologinen ilmiö ei suinkaan aina ole syy eikä psykologinen ilmiö seuraus. Monessa tapauksessa psyykinen tila voi olla myös biologisten muutosten syy. (Lagerspetz 1998, 135–139.)

2.5. Parisuhdeväkivallan tutkiminen

Kansainvälisessä tutkimuskirjallisuudessa parisuhdeväkivaltaa tarkastellaan monista, osin päällekkäisistä lähtökohdista käsin. Evoluutioteoreettinen näkökulma korostaa evoluutiobiologisia tekijöitä, sosiaalisen oppimisen näkökulma painottaa lapsuus- ja nuoruusajan kokemuksia, kehitysteoreettinen näkökulma näkee parisuhdeväkivallan yhtenä ilmentymänä henkilön antisosiaalisessa ja aggressiivisessa käytöksessä, kun taas vuorovaikutusnäkökulma keskittyy yksilön sijasta suhteeseen, jossa väkivalta ilmenee. Suuri osa parisuhdeväkivallan tutkimuksista voidaan karkeasti jaotella joko sukupuolittuneeseen tai konfliktilähtöiseen näkökulmaan. Sukupuolittuneen väkivallan näkökulmasta parisuhdeväkivalta on yksisuuntainen ilmiö ja pääosin miehen naiseen kohdistamaa väkivaltaa. Konfliktilähtöinen näkökulma taas tutkii parisuhdeväkivaltaa kaksisuuntaisena, useimmiten molempien osapuolten harjoittamana väkivaltana. (Salmi 2009.)

Naisten tekemää parisuhdeväkivaltaa on Suomessa tutkittu suurilta osin sukupuolittuneen väkivallan näkökulmasta. Tämä tutkimusperinne nojaa vahvasti feministiseen paradigmaan, jossa väkivalta nähdään miehisenä vallankäyttönä ja naisten väkivalta määritellään lähinnä itsepuolustukseksi. (Salmi 2009.) Kuten luvussa 2.3. feminististä väkivaltatutkimusta käsitellessä todettiin, sukupuolittuneen väkivallan näkökulma on hyvin kapea. Viimeisen vuosikymmenen aikana sukupuolittunutta näkökulmaa on kyseenalaistettu, mikä on tehnyt konfliktilähtöisen näkökulman yleisemmäksi.

Konfliktilähtöinen näkökulma nojaa empiirisiin havaintoihin, joiden mukaan sekä miehet että naiset käyttävät parisuhteissa väkivaltaa, yhtäläillä myös vakavaksi määriteltyä ja vammoja tuottavaa väkivaltaa¹. Yleisimmin parisuhdeväkivalta on molemminpuolista², ja parisuhdeväkivaltaa selittävien tekijöiden on huomattu olevan pääosin samanlaisia miehillä ja naisilla³. Parisuhdeväkivallan taustalta löytyy usein laaja kokonaisuus muun muassa neurologisia, psykologisia, tilannekohtaisia, vuorovaikutuksellisia ja kulttuurisia tekijöitä⁴.

¹ Acher 2000, 2002; Capaldi – Owen 2001; Dutton – Nicholls 2005; Ehrensaft ym. 2004; Straus 2008, viitattu teoksessa Salmi 2009.

² Capaldi – Owen 2001, Hamel 2007a, Straus 2008, viitattu teoksessa Salmi 2009

³ esim. Henning ym. 2003, Busch – Rosenberg 2004, Medeiros – Straus 2007, Hamel 2007a, s. 5–7, viitattu teoksessa Salmi 2009

⁴ esim. Dutton – Corvo 2006, s. 458; Hamel 2007a, s. 5–7, viitattu teoksessa Salmi 2009.

Yhtälailla naisiin kuin miehiinkin päteviä yleisimpiä parisuhdeväkivallalle altistavia tekijöitä ovat esimerkiksi:

- yksilökohtaiset tekijät, kuten persoonallisuushäiriöt sekä taipumus aggressiiviseen ja antisosiaaliseen käyttäytymiseen⁵
- yleiset parisuhdedynamiikkaan liittyvät ongelmakohdat, kuten mustasukkaisuus, halu kontrolloida puolisoa, tyytymättömyys parisuhteeseen, väkivallan hyväksyminen ongelmien ratkaisemiskeinona ja heikot kommunikaatiotaidot⁶
- lapsuusaikana koettu väkivalta ja sen todistaminen lapsuuden kodissa⁷
- päihteiden käyttö, päihderiippuvuus, rikoskäyttäytyminen, muu väkivaltaisuus⁸
- huono sosioekonominen asema⁹

Tutkija John Archer kokosi 126 parisuhdeväkivaltaa käsittelevää tutkimusta, johon osallistui peräti 65 000 nuorta naista ja miestä. Archerin tutkimuksen mukaan varsinkin seurustelun alkuvaiheessa nuoret naiset turvautuivat miehiä useammin väkivaltaan, mikä tarkoitti tavallisesti läpsimistä, tönimistä tai esineellä heittämistä. Miesten väkivaltaisuus oli siis harvinaisempaa, mutta siitä aiheutui useammin näkyviä vammoja. (Archer 2000, viitattu teoksessa Sinkkonen 2010.) Suomalaisen tutkijan Venla Salmen mukaan länsimaisten naisten ja miesten tekemän parisuhdeväkivallan selkein empiirisesti tutkittu ero on se, että naiset vammautuvat jonkin verran useammin ja kärsivät enemmän peloista. (Salmi 2009, mukailen Hamel 2007b, 258).

⁵ Moffitt ym. 2000, Moffitt ym. 2001a, Henning ym. 2003, Ehrensaft ym. 2004, Hamel 2007a, Medeiros – Straus 2007, viitattu teoksessa Salmi 2009. On myös havaittu, että miehet ja naiset, jotka ovat yksilökohtaisilta ominaisuuksiltaan taipuvaisia väkivaltaiseen käyttäytymiseen ylipäättään, ovat todennäköisemmin väkivaltaisia myös parisuhteissa ja tämän lisäksi taipuvaisia muodostamaan parisuhteita keskenään (Salmi 2009).

⁶ Henning ym. 2003, Medeiros – Straus 2007, viitattu teoksessa Salmi 2009

⁷ Glass ym. 2003, Henning ym. 2003, Wekerle – Avgoustis 2003, Kaura – Allen 2004, Medeiros – Straus 2007, Ehrensaft 2008, Wekerle ym. 2009, Wolfe ym. 2009, viitattu teoksessa Salmi 2009

⁸ Moffitt ym. 2000, Bush – Rosenberg 2004, Henning ym. 2003, viitattu teoksessa Salmi 2009

⁹ Kivivuori 2007, s. 51–53, Lehti 2009. Tutkimusten perusteella tiedetään myös, että perhe- ja parisuhdeväkivalta kasautuu törkeän väkivallan tavoin sosiaalisesti huono-osaisimpiin ryhmiin (Salmi 2009).

2.6. Parisuhdeväkivalta rikosoikeudellisesti

Suomen rikoslain (19.12.1889/39) 21. luvun pykälät 1–7 kriminalisoivat fyysisen väkivallan seuraavanlaisesti:

- *1 § (21.4.1995/578) Tappo*
Joka tappaa toisen, on tuomittava taposta vankeuteen määräajaksi, vähintään kahdeksaksi vuodeksi.
- *2 § (21.4.1995/578) Murha*
Jos tappo tehdään
 - 1) vakaasti harkiten,*
 - 2) erityisen raa'alla tai julmalla tavalla,*
 - 3) vakavaa yleistä vaaraa aiheuttaen tai*
 - 4) tappamalla virkamies hänen ollessaan virkansa puolesta ylläpitämässä järjestystä tai turvallisuutta taikka virkatoimen vuoksi, ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksenteijä on tuomittava murhasta vankeuteen elinkaudeksi.*
- *3 § (21.4.1995/578) Surma*
Jos tappo, huomioon ottaen rikoksen poikkeukselliset olosuhteet, rikoksenteijän vaikuttimet tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen lieventävien asianhaarojen vallitessa tehty, rikoksenteijä on tuomittava surmasta vankeuteen vähintään neljäksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.
- *5 § (21.4.1995/578) Pahoinpitely*
Joka tekee toiselle ruumiillista väkivaltaa taikka tällaista väkivaltaa tekemättä vahingoittaa toisen terveyttä, aiheuttaa toiselle kipua tai saattaa toisen tiedottomaan tai muuhun vastaavaan tilaan, on tuomittava pahoinpitelystä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.
- *6 § (13.7.2001/654) Törkeä pahoinpitely*
Jos pahoinpitelyssä
 - 1) aiheutetaan toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila,*
 - 2) rikos tehdään erityisen raa'alla tai julmalla tavalla tai*
 - 3) käytetään ampuma- tai teräasetta taikka muuta niihin rinnastettavaa hengenvaarallista välinettä, ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksenteijä on tuomittava törkeästä pahoinpitelystä vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.*
- *7 § (21.4.1995/578) Lievä pahoinpitely*
Jos pahoinpitely, huomioon ottaen väkivallan, ruumiillisen koskemattomuuden loukkauksen tai terveyden vahingoittamisen vähäisyys taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksenteijä on tuomittava lievästä pahoinpitelystä sakkoon.

Pahoinpitely yksityisellä paikalla tuli virallisen syytteen alaiseksi rikokseksi vuonna 1995. Lailla haluttiin vaikuttaa siihen, että esimerkiksi kotona tapahtuvaan väkivaltaan suhtaudutaan samalla vakavuudella ja samoilla rikosoikeudellisilla seuraamuksilla kuin muihinkin väkivaltarikoksiin.

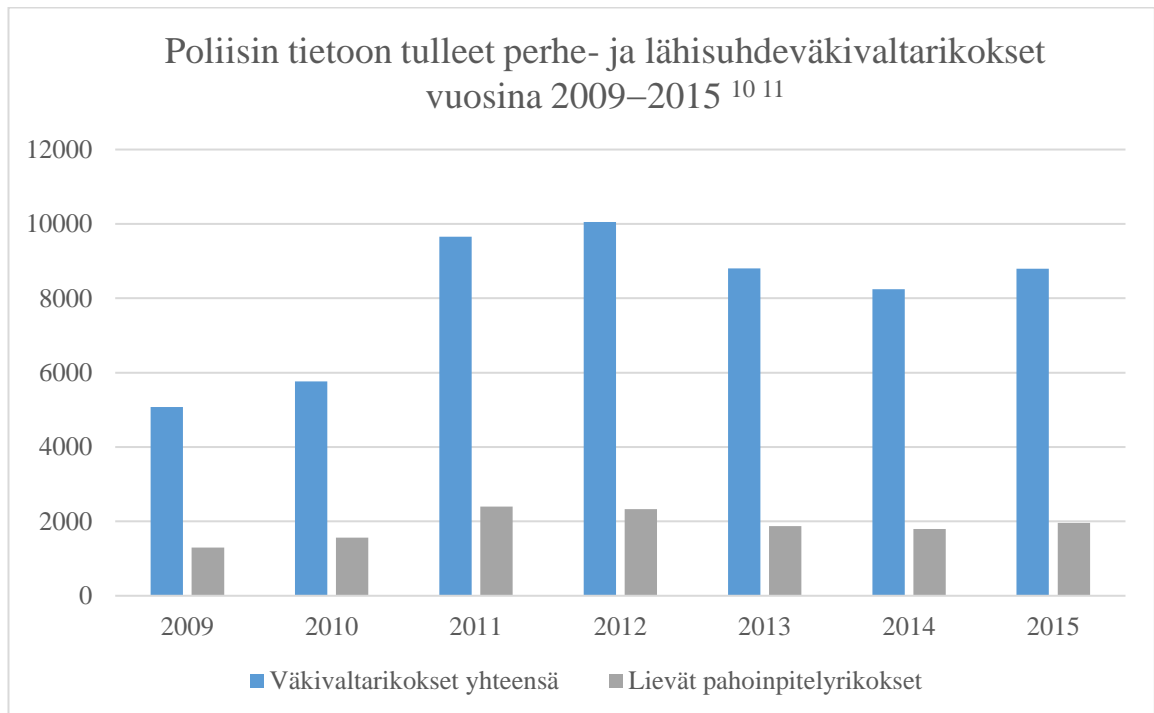
Vuonna 2004 kumottiin rikoslain 21. luvun 17 §, joka mahdollisti pahoinpitelystä syyttämättä jättämisen, jos asianomistaja sitä omasta vakaasta tahdosta pyysi eikä tärkeä yleinen tai yksityinen etu vaatinut syytteen nostamista. Niin sanotun ”vakaan tahdon pykälän” kumoaminen perusteltiin sillä, että pitkään väkivallasta kärsineen henkilön voi olla itseksensä vaikea hakea tai löytää ongelmaan ratkaisua ja siksi viranomaisten väliintulo voi olla tärkeä edistysaskel tilanteen helpottumiseksi.

Vuonna 2011 myös lievä pahoinpitely muuttui virallisen syytteen alaiseksi rikokseksi, jos teko on kohdistunut alle 18-vuotiaaseen, tekijälle läheiseen henkilöön taikka työtehtäviään suorittavaan henkilöön. Tekijälle läheisellä henkilöllä tarkoitetaan entistä ja nykyistä avio- tai avopuolisoa, sisarusta, sukulaista suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa, tai muuta henkilökohtaisen suhteen takia läheiseksi rinnastettavaa henkilöä.

Nyt kun kaikki parisuhdeväkivallan ja sen yrityksen muodot ovat virallisen syytteen alaisia, esitutkinnan käynnistäminen ja tekijän vastuuseen saaminen eivät ole enää riippuvaisia uhrin tahdosta. Tätä kautta myös poliisi velvoitetaan laajemmin selvittämään tapahtumankulkua esimerkiksi kotihälytyksen yhteydessä. Syyteoikeuden muutoksella pyrittiin estämään se, että uhri jättää seurauksien pelossa rikosilmoituksen tekemättä, eli harkintavaltaa poistettiin sekä uhrilta että poliisilta. Lakimuutoksen seuraukset näkyvät myös poliisin tietoon tulneiden perhe- ja lähisuhdeväkivaltarikosten vuosittaisella tasolla, mikä nähdään seuraavan luvun taulukossa 1.

2.7. Parisuhdeväkivalta tilastollisesti

Tilastokeskus on kerännyt PX-Web-tietokantaan erilaisia rikos- ja pakkokeinotilastoja. Taulukosta 1 nähdään poliisin tietoon tulleen perhe- ja lähisuhdeväkivaltarikollisuuden vuosittainen taso. Taulukossa on mukana kaikki perhe- ja lähisuhteessa tapahtuneet väkivaltarikokset, ei siis vain parisuhteessa tapahtunut fyysinen väkivalta. Taulukosta nähdään lisäksi vuoden 2011 lakimuutoksen seuraukset (katso luku 2.6).

Taulukko 1. Perhe- ja lähisuhdeväkivalta, rikoksena ilmoitettu 2009–2015. © Tilastokeskus, päivitetty 30.5.2016^{10,11}

Taulukossa 2 on eritelty opinnäytetyön tutkimuksen rajauksen mukaisesti vuosina 2014 ja 2015 muuna kuin lievänä pahoinpitelynä tutkittavat lähisuhteessa tapahtuneet väkivaltarikokset. Kyseisessä tietokannassa ei ollut mukana tietoa perusmuotoisesta taposta, murhasta tai surmasta. Lisäksi lähisuhde oli kyseisessä tietokannassa määritelty avo- tai avioliitoksi, joten taulukko ei sisällä tietoa eri talouksissa asuvien, mutta keskenään parisuhteessa olevien henkilöiden välisistä väkivallan teoista.

¹⁰ Perhe- ja lähisuhde: Vanhempi/ottovanhempi/ei biologinen vanhempi, Sisarukset, Lapsi kohdistanut vanhempansa, Entinen tai nykyinen avio- tai avopuoliso, Muu samassa taloudessa asuva

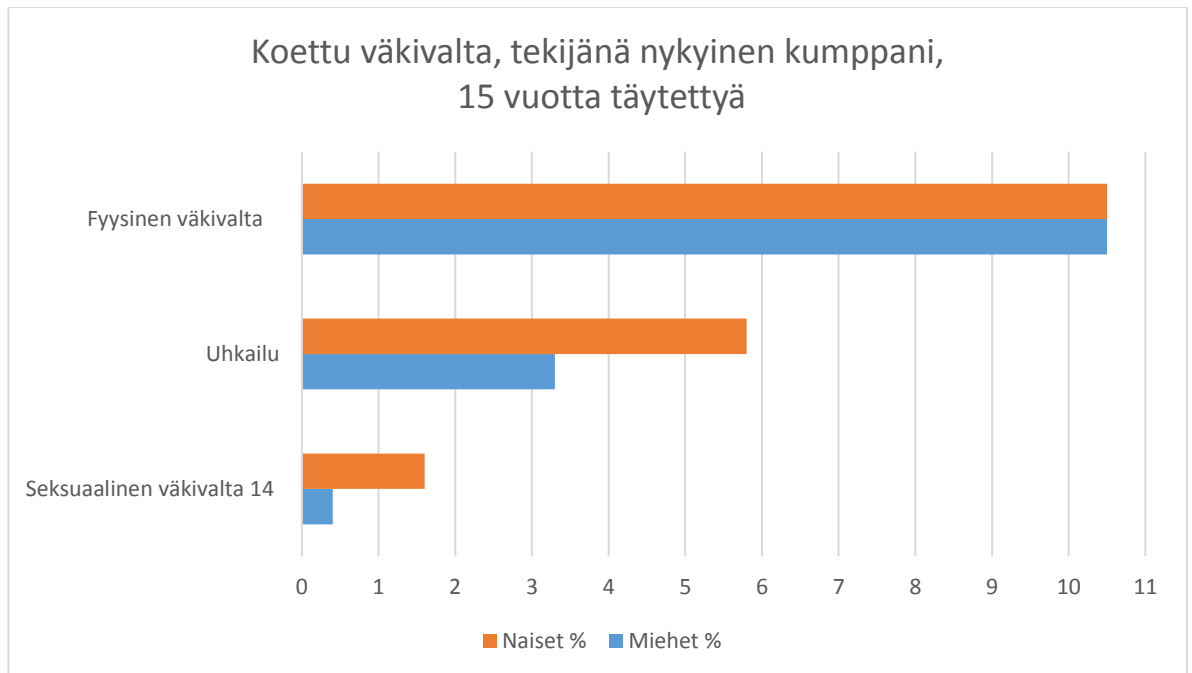
¹¹ Väkivaltarikokset yhteensä: Tapon, murhan tai surman yritys (RL 21:1-3), Pahoinpitely (RL 21:5), Törkeä pahoinpitely (RL 21:6), Lievä pahoinpitely (RL 21:7), Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö (RL 20:6-7), Raiskausrikokset (RL 20:1-3), Muut seksuaalirikokset (RL 20:4–5,8-9), Muut henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset (RL 21:8–15; 22:5,6), Vapaudenriisto (RL 25:1-2), Laiton uhkaus (RL 25:7), Pakottaminen (RL 25:8), Vainoaminen (RL 25:7a)

		Epäilty mies	Epäilty nainen
2014	Tapon, murhan tai surman yritys (RL 21:1-3)	12	10
	Törkeä pahoinpitely (RL 21:6)	58	53
	Pahoinpitely (RL 21:5)	1693	312
2015	Tapon, murhan tai surman yritys (RL 21:1-3)	11	5
	Törkeä pahoinpitely (RL 21:6)	53	48
	Pahoinpitely (RL 21:5)	1619	286

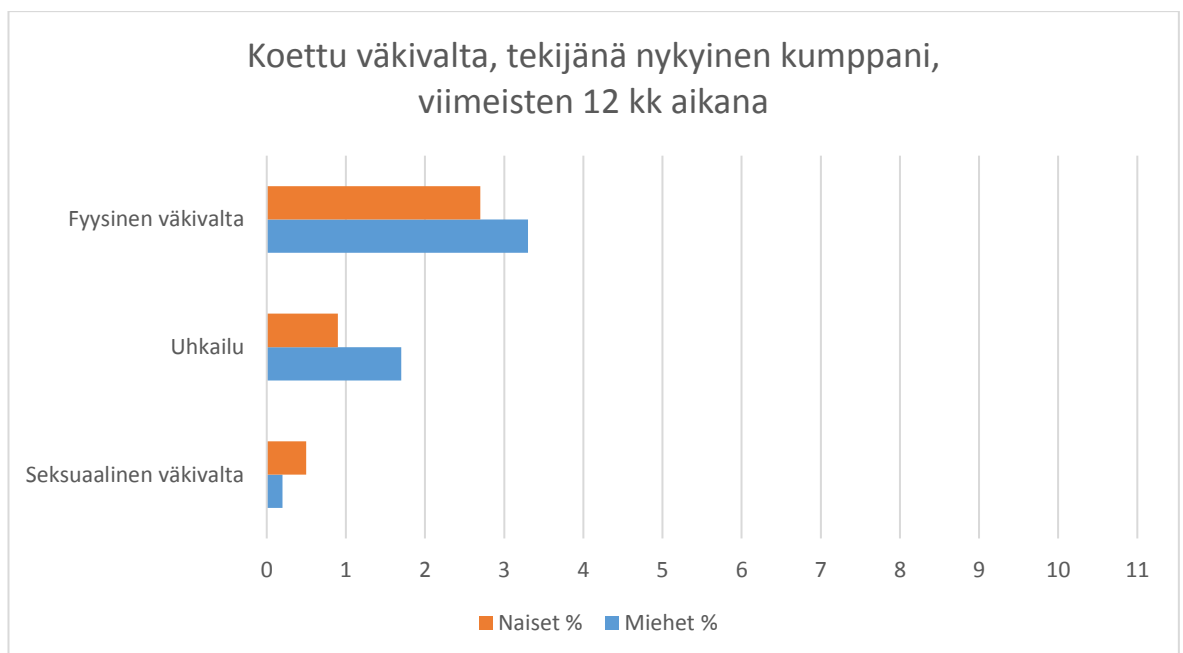
Taulukko 2. Perhe- ja lähisuhdeväkivalta, rikoksena ilmoitettu 2014–2015, avo- tai avioliitto. © Tilastokeskus, päivitetty 30.5.2016.

Suurin osa parisuhteissa tapahtuvasta väkivallasta on kuitenkin piilorikollisuutta, joka ei tule poliisin tai muiden viranomaisten tietoon eikä tätä kautta näy viranomaistilastoissa. Yhdysvaltalaisaineistojen perusteella on arvioitu, että parisuhdeväkivaltaa kokeneista naisista 8–14 % ja miehistä 1–3 % ilmoittaa viranomaisille itseensä kohdistuneesta parisuhdeväkivallasta (Fontes 2007, viitattu teoksessa Salmi 2009). Suomessa vuosina 1997, 2003 ja 2006 tehtyjen kansallisten uhritutkimuksien mukaan miesuhreista 4 % ilmoitti teon poliisille, kun taas naisuhreista ilmoitti 10 %. Miesten ilmoitusalttius on siis edellä mainittujen tutkimusten mukaan yli kaksi kertaa alhaisempi kuin naisten.

Markku Heiskasen ja Elina Ruuskasen uhritutkimus avasi myös miesten kokemaa väkivaltaa Suomessa. Tutkimukseen osallistui vuosina 2009–2010 suomalaisia 15–74-vuotiaita, yhteensä 1 918 miestä ja 1 283 naista. Osallistujat oli valittu Tilastokeskuksen rekisteristä satunnaisotannalla. Väkivaltaa tai sillä uhkaamista oli 15 vuotta täytettyään kokenut 55,4 % sekä naisista että miehistä. Miehet olivat kokeneet naisia enemmän tuntemattoman tekemää uhkailua sekä fyysistä väkivaltaa. Naiset taas kokivat kokonaisuudessaan enemmän seksuaalista väkivaltaa ja entisen puolison tekemää väkivaltaa. Nykyisen kumppanin tekemää väkivaltaa miehet ja naiset olivat kokeneet suunnilleen yhtä usein. Nykyisen kumppanin tekemästä väkivallasta nähdään tarkemmin taulukoissa 3 ja 4.

Taulukko 3. Miesten kokema väkivalta Suomessa, 15 vuotta täytettyä. © Heiskanen & Ruuskanen.

Taulukko 4. Miesten kokema väkivalta Suomessa, viimeisten 12 kk aikana. © Heiskanen & Ruuskanen.^{12,13,14}

¹² Fyysinen väkivalta: ”Estänyt liikkumasta tai tarttunut kiinni”, ”Läimäissyt”, ”Heittänyt jollakin kovalla esineellä”, ”Tukistanut/repinyt hiuksista”, ”Lyönyt nyrkillä, kovalla esineellä tai potkinut”, ”Kuristanut tai yrittänyt kuristaa”, ”Ampunut tai lyönyt teräaseella”, ”Hakannut päätä johonkin”

¹³ Uhkailu: ”Uhkaillut väkivallalla”

¹⁴ Seksuaalinen väkivalta: ”Pakottanut seksuaaliseen kanssakäymiseen”, ”Yrittänyt pakottaa seksuaaliseen kanssakäymiseen”, ”Käyttänyt seksuaalisesti hyväkseen tilanteessa, jossa uhri ei pystynyt kieltäytymään (esim. siksi, että oli humalassa tai sammunut)”

15 vuotta täytettyään reilu 10 prosenttia suomalaisista miehistä ja naisista on siis kokenut nykyiseltä puolisoltaan fyysistä väkivaltaa. Viimeisen vuoden aikana miehet ovat kokeneet naisia enemmän fyysistä väkivaltaa ja uhkailua. Se voi osaltaan kertoa siitä, että naiset olisivat nykyaikana alkaneet käyttää parisuhteissa yhä enemmän väkivaltaa. Naisten nouseva osuus parisuhdeväkivallan tekijöinä on myös luultavasti lisäänyt miesten tietoisuutta asiasta, minkä vuoksi miehet myös enemmässä määrin myöntävät kokeneensa väkivaltaa. Tutkija John Archerin sanoin ”mitä modernimpi yhteiskunta on ja mitä parempi naisen asema yhteiskunnassa on, sitä suurempi suhteellinen osa parisuhdeväkivallasta kohdistuu mieheen” (Archer 2006).

3. TUTKIMUSPROSESSI

Alkuperäinen idea opinnäytetyölleni oli tutkia ja käsitellä yleisesti naisten aggressiota ja sen erityispiirteitä. Lukiessani monipuolisesti naisten aggressiosta kirjoitettua materiaalia, ymmärrykseni aiheen laajuudesta kasvoi. Ensimmäisessä tutkimussuunnitelmassani aihe oli rajattu koskemaan kolmea kenties haastavinta ja tyypillisintä tilannetta: lapsiin, puolisoon ja itseen kohdistettua väkivaltaa. Tällä tutkimussuunnitelmalla hain tutkimusluvan, jolla pääsin tutustumaan aineistoon.

Aineistoa kerätessäni selveni, ettei lapsiin kohdistunutta väkivaltaa tule ilmi hälytystehtävien kautta, vaan se tulee lähes poikkeuksetta ilmi muun kuin poliisin tekemänä rikosilmoituksena tai tutkinnan aikana selvinneenä seikkana. Kun lapsiin kohdistettu väkivalta oli rajattu aineistosta pois, alkoi itseen kohdistuneen väkivallan mukaan ottaminen tuntua irralliselta. Itsetuhoisuus on oma ilmiönsä, joka vaatisi oman erillisen tutkimuksensa. Näin työ muotoutui tutkimusprosessin aikana koskemaan vain naisten tekemää parisuhdeväkivaltaa.

3.1. Tutkimusaineisto

Tutkimus pohjautuu Poliisin PATJA-järjestelmään kirjattuihin rikosilmoituksiin, sekä Politrip-järjestelmän tehtävätietoihin, joita saa tutkimusluvalla käsitellä. Myönnetyllä tutkimusluvalla sain käsitellä vuosina 2013–2017 poliisiasiain tietojärjestelmään (PATJA) tallennettuja ilmoituksia rikoksista ja tapahtumista, joissa on ollut kysymys naisen väkivaltaisesti käytöksestä itseään, puolisoaan tai lapsiaan kohtaan, sekä vuosina 2013–2017 hätäkeskustietojärjestelmän poliisin tietoihin (Politrip) ilmoitettuja tehtäviä, joiden perusteena on ollut naisen väkivaltainen käytös itseään, puolisoaan tai lapsiaan kohtaan.

Parisuhdeväkivaltaa koskeva aineisto etsittiin Rikitrip-järjestelmän hakuehtojen avulla. Hakuehdot olivat seuraavanlaiset:

- Poliisipiiri: 5530, Länsi-Uudenmaan poliisilaitos
- Rikoksesta epäilty: NAINEN
- Teko ajankohta: 1.1.2015-31.12.2015

- Asianimike: 'PAHOINPITELY' or 'PAHOINPITELYN YRITYS' or 'TÖRKEÄ PAHOINPITELY' or 'TÖRKEÄN PAHOINPITELYN YRITYS' or 'TAPPO' or 'TAPON YRITYS' or 'MURHA' or 'MURHAN YRITYS'
- Luokitus: ”PERHEVÄKIVALTAJUTTU”

Tutkimusekonomisesti pakollinen hakuehto, perheväkivaltaajuttu-luokitus, jätti luultavasti pois jonkin verran tutkimukseen sopivia rikosilmoituksia, joihin on järjestelmässä jäänyt laittamatta luokittelutieto. Parisuhdeväkivaltarikosten erottelu käsin kaikista väkivaltarikoksista olisi kuitenkin ollut liian työlästä. Asianimikkeenä ei myöskään huomioitu lieviä pahoinpitelyjä, koska tutkimuksessa haluttiin keskittyä vakavampaan väkivaltaan. Aineisto olisi lievien pahoinpitelyjen myötä ollut myös liian laaja suhteessa haluttuun tutkimustapaan.

Hakuehtojen tuloksena oli 72 kappaletta rikosilmoituksia, joissa nainen oli vuosina 2014–2015 Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella kohdistanut muuta kuin lievää pahoinpitelyä perheenjäsenensä. Lievät pahoinpitelyt sisältävä aineisto olisi ollut liian laaja kvalitatiivisesti käsiteltäväksi. Rajauksella haluttiin myös tietoisesti keskittyä vakavampiin väkivallan tekoihin. Kaikista vakavinta väkivaltaa aineistosta ei kuitenkaan löytynyt, koska aineistossa ei ollut yhtään surmaa, tappoa tai perusmuotoista murhaa.

72 rikosilmoituksesta karsittiin käsin pois ne ilmoitukset, joissa pahoinpitely kohdistui muuhun kuin puolisoon, eli esimerkiksi lapseen tai vanhempaan. Jäljelle jäi 46 ilmoitusta, joista karsittiin pois ne, joissa naisen käyttämä väkivalta oli lievää. Ilmoitukset olivat hakutuloksissa, koska kyseisissä tapauksissa molemmat parisuhteen osalliset olivat epäiltyinä, mutta nainen osaltaan vain lievään pahoinpitelyyn. Lievä pahoinpitely oli usein lisätty naisten osuudeksi myöhemmin tutkinnan aikana. Koska tarkoituksena oli selvittää poliisin toimenpiteitä hälytystehtävillä, karsittiin pois myös pari ilmoitusta, jotka eivät olleet tulleet ilmi poliisin hälytystehtävänä vaan jokin muun jutun tutkinnan aikana.

Lopulta jäljelle jäi 30 rikosilmoitusta, joista löytyi kolmenlaisia rikosnimikkeitä: perusmuotoinen pahoinpitely, törkeä pahoinpitely sekä murhan yritys. Jäljelle jääneiden rikosilmoituksen esitutkintapöytäkirjat etsittiin Espoon pääpoliisiaseman poliisikansliasta. Ajankohdan rajausta onnistui ja kaikkien tapausten esitutkintamateriaalista oli tullut julkista, sillä tapaukset oli ehditty käsitellä tuomioistuimessa.

Kävi kuitenkin ilmi, että Espoon poliisikansliasta löytyi vain 22 tapauksen esitutkintapöytäkirja. Kahdeksan esitutkintapöytäkirjaa oli jonkun muun Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen poliisikansliassa, koska tapahtumakunta oli jokin muu kuin Espoo. Käytännön syistä aineisto tuli näin ollen rajattua koskemaan vain Espoon alueella tapahtuneita rikoksia.

Rikosilmoituksia käsiteltiin asiakastulosteina, jolloin aineistossa ei näkynyt esimerkiksi henkilöturvapöytäkirjoja, puhelinnumeroita tai osoitteita. Kaikkea aineistoa käytettiin ja säilytettiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n vaatimin velvollisuuksin. Ilmoituksessa mainittuihin henkilöihin ei otettu yhteyttä. Tutkimuksen valmistuttua aineisto tuhottiin tietoturvalisellä tavalla.

3.2. Tutkimusmenetelmät

Harkinnanvaraisesti valikoitu otos, 22 rikostapausta ja niiden esitutkimusmateriaali, toimivat eräänlaisena näytteenä siitä, millaista poliisin tietoon tullut naisten tekemä parisuhdeväkivalta on. Tutkimusmenetelmänä käytettiin sisällönanalyysia. Sisällönanalyysilla aineistosta saatiin määrällisesti käsiteltävää materiaalia. Kerätty materiaali teemoitettiin luvun 4 alalukujen mukaisesti. Teemoitetun materiaalin analyysitavaksi muotoutui kvantifioiva kvalitatiivinen analyysi. Toteutetusta analyysitavasta lisää luvussa 3.3.

Aineistoa olisi voinut kerätä laajemmin ja siitä olisi voinut tehdä puhtaasti kvantitatiivisen tutkimuksen, jolla selvittäisiin määrällisesti, millaista naisten tekemä parisuhdeväkivalta Suomessa on. Tarkoituksena oli selvittää syvemmin, millaista naisten tekemä parisuhdeväkivalta perusolemukseltaan on. Perusolemuksen selvittämiseksi tarvittiin laadullista tutkimusta, koska esimerkiksi kuulustelukertomuksen sisältöä ei voi sellaisenaan määrällisesti arvioida.

Vaikka laadullisella tutkimuksella ei saa määrällisen tutkimuksen lailla tilastollisesti yleistettävää tutkimustulosta, voi tuloksena saada kuitenkin teoreettisesti tai olemuksellisesti yleistettävää tietoa. Vuosien 2014 ja 2015 rikostapaukset ovat tähän tarkoitukseen juuri sopivan laaja ja tuore aineisto. Seuraavien vuosien tapausten rikosprosessuaalinen käsittely oli osin kesken, eivätkä edeltävien vuosien tapaukset enää merkittävästi poikenneet massasta tai tuottaneet uutta tietoa.

Ilmiön ymmärtämiseksi ja tyyppien tunnistamiseksi rikostapaukset piti käsitellä perusteellisesti. 22 rikostapausta oppi tutkimuksen aikana tuntemaan perinpohjaisesti. Suuremmalla otoksella tutkimus olisi ollut laajempi ja yleistettävämpi, mutta merkittävästi latteampi. Pienempi otos mahdollisti yksityiskohtien huomioimisen ja syvällisemmän sisällönanalyysin.

3.3. Analyysitavat

Sisällönanalyysi aloitettiin aineiston havainnoimisella. Teoriapohja ohjasi aineiston havainnointia. Teoriapohjan avulla huomio kiinnittyi oikeisiin asioihin ja aineistosta löytyi tutkimusongelman kannalta oleellinen informaatio. Siitä eteenpäin tutkimus pyrittiin tekemään aineistolähtöisesti, niin sanotun grounded theory -mallin mukaisesti. Grounded theory -mallissa ilmiön teoriaa kehitetään puhtaasti aineistosta löytyvien havaintojen, ja niiden järjestämisen avulla (Eskola & Suoranta 2000, 145–146).

Aineistosta kerättiin paljon sellaisia havaintoja, jota ei tarvinnut erikseen tulkita. Sellaisenaan aineistosta nostettavia havaintoja olivat esimerkiksi naisen ikä ja rikoksen tapahtumapaikka. Alustavaa puhutusta tai kuulustelukertomuksen sisältöä sen sijaan täytyi tulkita, koska ne ovat vain eräänlainen käsitys tapahtuneesta.

Alustavan puhutuksen kirjaa paikalla ollut poliisimies. Puhutus kirjataan joskus useammankin tunnin kuluttua tapahtumasta. Poliisimies kirjaa puhutuksen sisällön oman muistin ja muistiinpanojen mukaan, välttämättömien subjektiivisten kokemusten värittämänä. Puhutuksen sisältöä ei yleensä pystytä varmistamaan kuultavalta enää siinä vaiheessa, kun sitä kirjataan rikosilmoituksen selostusosaan. Kuulustelukertomuksenkin kirjoittaa omat asenteensa ja ajatusmaailmansa omaava poliisimies, mutta sen tulkitsemisen luotettavuutta helpottaa se, että kertomus kirjataan samalla hetkellä, kun kuultava kertoo tapahtumista. Lisäksi kuulustelutilanteessa kirjattu kertomus luetaan tai annetaan luettavaksi kuultavalle ja kuultava tarkistaa sekä hyväksyy kirjatun kertomuksen omakseen allekirjoittamalla sen.

Tulkinnanvaraisuuden minimoimiseksi alustavan puhutuksen ja kuulustelukertomuksen sisällöstä tulkittiin keskeinen sanoma: myöntääkö vai kiistääkö nainen pahoinpitelyn, mitä hän kertoo tapahtuneen ja mikä nähdään väkivallanteon syyksi. Vaikka puhutuksen tai kuulustelukertomuksen sisällössä olisi ollut aineistoa loputtomaan tulkintaan, syvempää analyysia ei lähdetty tekemään, koska tulosten haluttiin olevan mahdollisimman luotettavia eikä tulkinnanvaraisia. Alustavien puhutuksien ja kuulustelukertomuksien keskeisistä sanomista tehtiin mahdollisimman objektiivisia tiivistelmiä, tyylillä ”myöntää/kiistää”, ”mies löi nyrkillä, minä potkaisin keskivartaloon”. Tiivistelmiä tuli tarkistettua muutamankin kerran, jotta jokainen luokittelu noudattaisi samoja luokittelusääntöjä.

Luokitellut tiivistelmät ja sellaisenaan ylös kirjattavat havainnot teemoitettiin. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että poimittavat kohdat yliviivattiin erivärisillä yliviivaustusseilla, ja kirjattiin Excel-tiedostossa omaan sarakkeeseensa. Teemakortisto muotoutui aineistoa käsitellessä 4. luvun alalukujen mukaiseksi. Teemakortisto helpotti aineiston käsittelyä ja eri havaintojen yhteyksien vertailua. Seuraavaksi teemoitetut havainnot kvantifioitiin eli analysoitiin määrällisesti. Määrällisen analyysin avulla aineiston hahmotti paremmin ja sen sai hallintaan. Lisäksi määrällisesti analysoitu materiaali pystyttiin tyypittelemään teemakortiston mukaisesti. Havaintojen ja teemojen yhteyksien vertailu onnistui myös paremmin, kun tapahtumiin vaikuttaneita tekijöitä pystyi luokittelemaan ja laskemaan.

4. TULOKSET

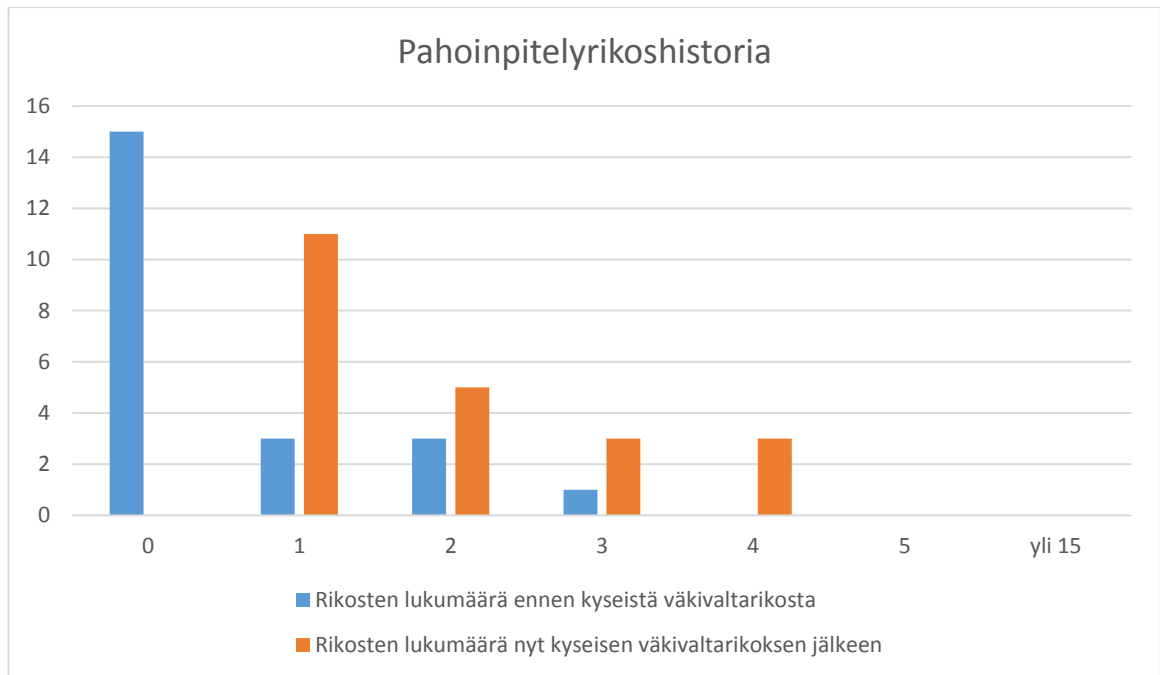
Tässä luvussa käydään läpi aineistosta nousevia tuloksia. Tuloksia on laskettu määrällisesti ja ne on teemoitettu neljän eri alaluvun alle. Olennaisimpien tutkimustulosten välisiä syy-seuraussuhteita on pyritty hahmottamaan erilaisten taulukoiden avulla. Jokaisen alaluvun viimeisessä kappaleessa on aineiston tyypittelyn tulos.

4.1. Millaisia ovat naiset, jotka käyttävät väkivaltaa puolisoaan kohtaan?

Nuorin aineiston nainen oli 21-vuotias ja vanhin oli 60-vuotias. Keskiarvoikä oli 36,9 vuotta ja mediaani-ikä 36 vuotta. Hieman yli puolella naisista ei ollut rikosrekisterissään merkintöjä ennen kyseistä parisuhdeväkivaltaa, ja vain kolmasosalla naisista oli rikoshistoriassaan aiempi pahoinpitelyrikos. Kuten taulukosta 5. ja 6. näkee, suurimalla osalla ensimmäinen poliisin tietoon tullut pahoinpitelyrikos on myös toistaiseksi jäänyt ainoaksi pahoinpitelyrikokseksi. Aiempaa rikoshistoriaa ei kuitenkaan pysty täysin kartoittamaan, koska rikosrekisterihaussa on voinut tapahtumavuonna näkyä sellaisia rikoksia, jotka ovat nyt tutkimusta tehdessä vanhentuneet.

Taulukko 5. Rikoshistoria, kaikki rikokset.

Taulukko 6. Pahoinpitelyrikoshistoria.

Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden suojaamiseksi tehtyjä YJT-kiinniottoja oli kevääseen 2017 kohdistettu noin puolille naisista. Useimmiten YJT-kiinniotto tarkoittaa henkilön suojaamiseksi tehtyä kiinniottoa, jos henkilö ei kykene esimerkiksi vahvan päihtymystilan vuoksi pitämään huolta itsestään eikä vaaraa voida muuten poistaa tai henkilöstä huolehtia muilla keinoin. Useimmalla aineiston naisilla oli tehty vain 1–2 YJT-kiinniottoa, mutta joukossa oli myös 6, 7, 11 ja jopa 23 YJT-kiinnioton naisia. YJT-kiinniotot ja rikoshistorian rikokset yhteen laskettuna YJT-kiinniottoja oli enemmän kuin rikoshistoriaa.

Kaikkien aineistossa esiintyvien naisten puoliset olivat miehiä. Puolet pariskunnista oli avoliitossa, kolmasosa avioliitossa ja vajaa 20 prosenttia seurusteli. Kolme pariskunnista erosi rikosprosessin aikana. Ketkään pareista eivät olleet keskenään samanikäisiä. Suurin osa naisista (77 %) oli puolisoaan nuorempia. Ikäerot vaihtelivat suuntaan ja toiseen, yhdestä vuodesta 14 vuoteen. Yleisin ikäero oli kolme vuotta ja toiseksi yleisin yksi vuosi.

Tyypillisin aineistossa esiintyvä nainen oli 36-vuotias avovaimo, jolla on puolisoaan kolme vuotta vanhempi mies. Tyypillisen naisen aiempi rikostausta on olematon tai hyvin vähäinen, mutta alkoholin kanssa on ongelmia.

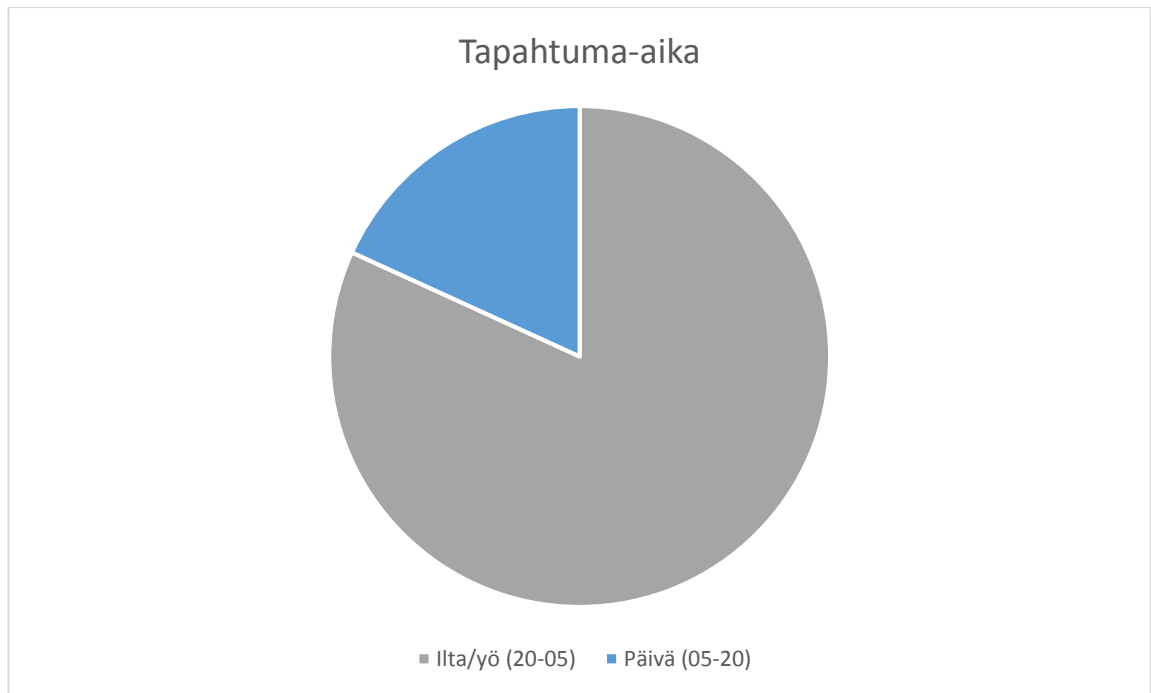
4.2. Millaisissa olosuhteissa väkivaltaa tapahtui?

Aineistossa on vain kaksi väkivaltatilannetta, joissa nainen oli selvin päin. Toisessa selvin päin tapahtuneessa tilanteessa nainen ei siltikään ollut täysissä sielun ja ruumiin voimissa, vaan kiinnioton sijaan toimitettiin psykiatriseen sairaalaan. Väkivaltatilanteista 90 % tapahtui, kun nainen oli humalassa. Useimmissa tapauksissa humalatilaa kuvattiin selostuksessa ilmaisulla ”silminnähdän juopunut”.

Väkivaltaa tapahtui viikonpäivistä riippumatta. Väkivallanteoista 45 % tapahtui arkena (ma–to) ja 55 % tapahtui viikonlopun aikana (pe–su). Suurin osa tapahtui yhteisessä kodissa klo 20–05 välisenä aikana. Tapahtumapaikasta on lisää taulukossa 7 ja tapahtuma-ajasta taulukossa 8.

Taulukko 7. Tapahtumapaikka.

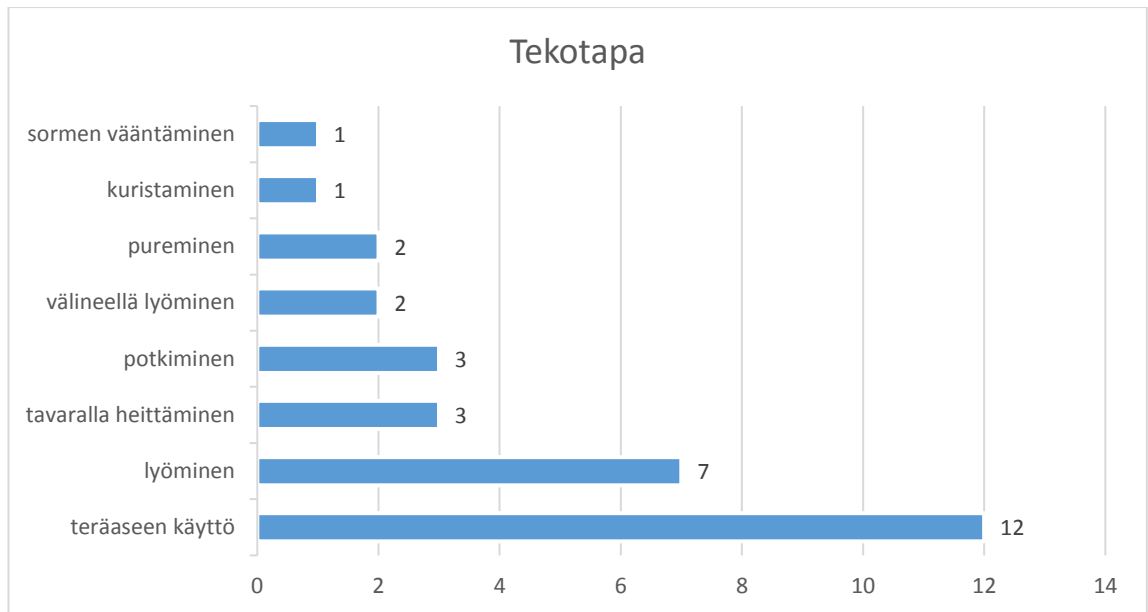
Taulukko 8. Tapahtuma-aika.

Tyypillisimmin väkivaltaa tapahtui ilta- tai yöaikaan pariskunnan yhteisessä kodissa naisen ollessa ”silminnähdyn juopunut”. Tämä tieto yhdistettynä luvun 4.1. YJT-kiinniottojen määrään kertovat siitä, että ainakin noin puolella naisista on ollut ongelmia alkoholin kanssa.

4.3. Millaista aineistossa esiintyvä parisuhdeväkivalta oli?

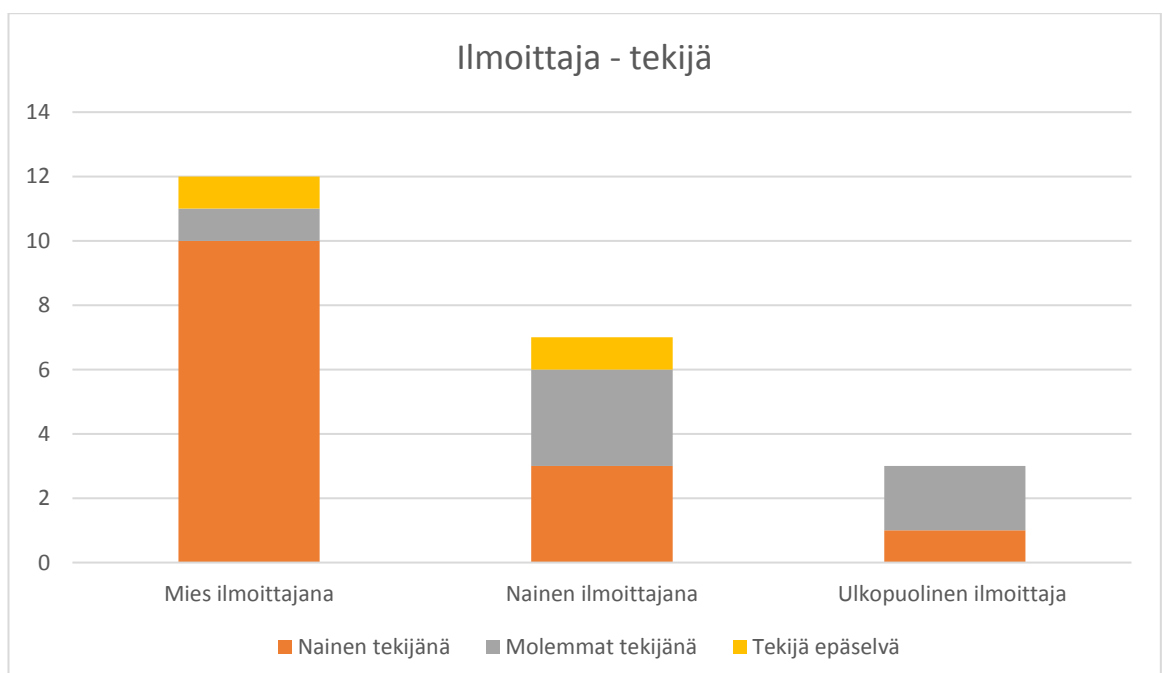
Aineistossa esiintyi paljon väkivaltaa, jossa oli käytetty veistä tai uhattu sillä. Osin tämä johtunee siitä, että aineistosta on rajattu pois lievät pahoinpitelyt, jotka luultavammin ovat tapahtuneet ilman välinettä. Töniminen ja lyöminen on helpompi sivuuttaa, mutta kun tilanteessa on teräase mukana, ilmoituskynnyksen luulisi madaltuvan. Poliisikin luultavasti reagoi herkemmin sellaiseen parisuhdeväkivaltaan, jossa on mainittu veitsen tai puukon käytöstä.

Toiseksi yleisin tekotapa oli lyöminen. Lyöminen oli ainoana tekotapana vain yhdessä tapauksessa. Kuudessa tapauksessa lyöminen oli toinen väkivallan tekotapa, yhdistettynä esimerkiksi potkimiseen ja välineellä lyömiseen. Yhteensä seitsemässä tapauksessa oli käytetty useampaa kuin yhtä väkivallan tekotapaa. Kaikki aineistossa esiintyneet tekotavat näkyvät alla olevassa taulukossa 9.

Taulukko 9. Tekotapa.

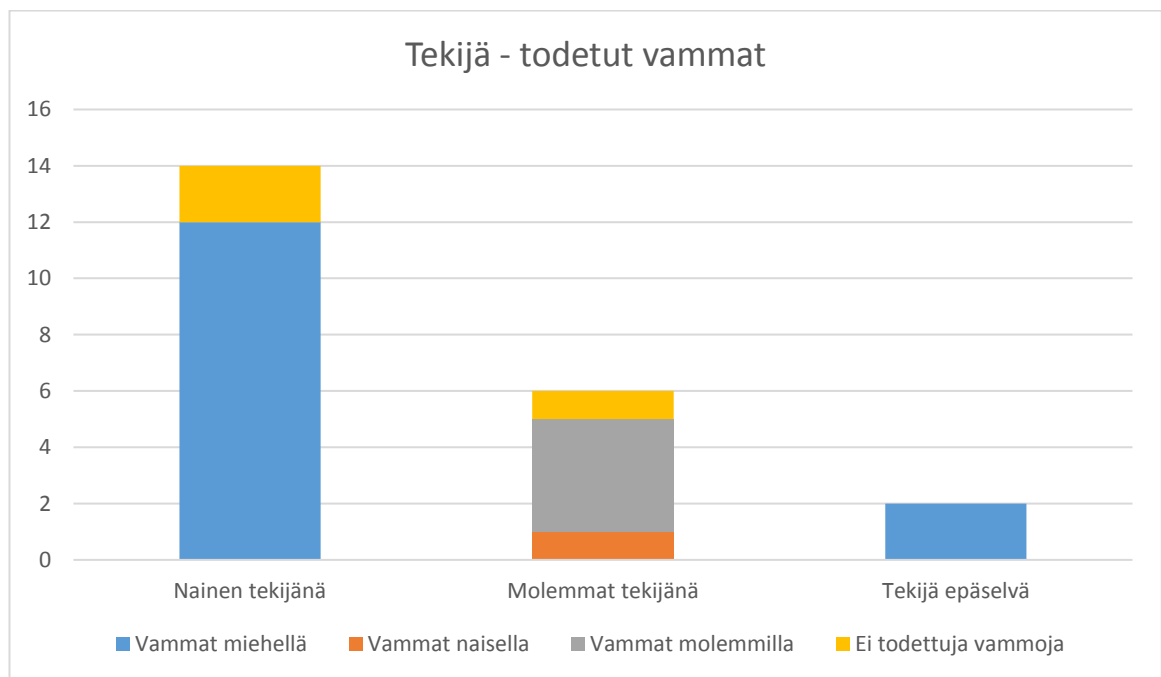
Hieman yli puolessa tapauksista mies oli ilmoittanut tapahtuneesta hätäkeskukseen. Nainen oli ilmoittajana noin kolmasosassa tapauksista. Muutamassa tapauksessa nainen oli ilmoittanut miehensä pahoinpidelleen, vaikka tilanne oli mennyt toisinpäin. Muutamissa tapauksissa apua oli hälyttänyt ulkopuolinen, joka oli kahdessa tapauksessa kuullut yleistä kovaa melua ja yhdessä tapauksessa naisen avunhuutoa. Ilmoittajuuden suhteesta selvinneeseen tekijään nähdään taulukossa 10.

Taulukko 10. Ilmoittaja suhteessa tekijään.

Hätäkeskukseen ilmoittaminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että mies olisi kertonut puolisonsa pahoinpidelleen häntä. Yhdessä miehen ilmoittamassa tapauksessa mies oli ilmoittanut, että ulkopuolinen tekijä oli puukottanut häntä pakaraan. Vasta myöhemmin selvisi, että puukottaja olikin miehen puoliso. Alustavien puhutuksien ja kuulustelukertomuksien eroavaisuuksista kerrotaan lisää luvussa 4.4.

Aineistosta on rajattu pois ne tapaukset, joissa nainen oli passiivisena ja puolustavana osapuolena, sekä ne tapaukset, joissa nainen syyllistyi vain lievään pahoinpitelyyn. Aineistossa oli kuitenkin niitä tapauksia, joissa nainen ja mies olivat molemmat käyttäneet muuta kuin lievää väkivaltaa toisiaan kohtaan. Näitä tapauksia oli kuusi kappaletta. Kaksi tapausta jäi epäselviksi. Tapauksista neljästätoista nainen oli yksin väkivallan tekijä. Esitutkinnassa todetun tekijän sekä esitutkinnassa todettujen vammojen suhde näkyy alla olevasta taulukosta 11. Niissä tapauksissa, joissa ei todettu vammoja, tekotapa oli ollut lyöminen, potkiminen ja tavaralla heittäminen.

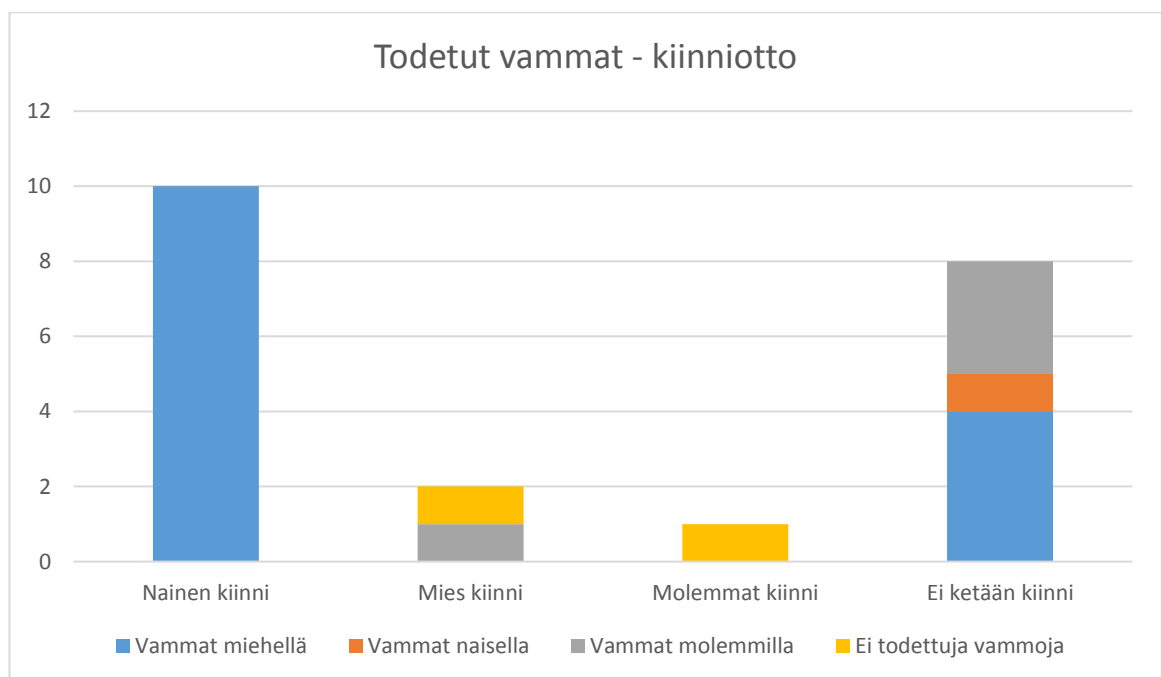
Taulukko 11. Tekijä suhteessa todettuihin vammoihin.

Yleisimpinä syinä väkivallalle nähtiin mustasukkaisuus (32 %) ja humalatila (27 %). Riitaa syntyi usein nukkumaanmenon yhteydessä, tyypillisimmin meluamisesta tai seksistä. Riidan aiheita olivat myös raha-asiat, puolison lapset, ex-puolisot sekä masennus.

Tyypillisintä väkivaltaa oli teräseen käyttö tai sillä uhkaaminen. Yleisimmin tilanne on alkanut pariskunnan setviessä parisuhteen ongelmakohtia, minkä yhteydessä nainen on suutuspäissään ja humalassa päätenyt väkivallantekoon. Tyypillisimmin ilmoittajana oli mies. Ilmoituksen sisältö vaihteli, eivätkä kaikki ilmoittaneet suoraan puolisonsa väkivallanteosta.

4.4. Miten rikosprosessi eteni?

Kolme neljäsosaa naisista saatiin puhutettua. Alustavien puhuttelujen sisällöt olivat pariskunnan välillä usein ristiriitaisia. Puhutuksien ja vammojen perusteella partio päätti toimenpiteensä. Muutama pariskunta halusi itse viettää yönsä eri osoitteissa (vanhemman, naapurin tai ystävän luona), jolloin ketään ei otettu kiinni huolimatta siitä, että rikosperuste olisikin ollut toimivallan perusteena. Kiinniottoja tehtiin hieman reilussa puolessa tapauksista. Todettujen vammojen suhteesta kiinniottoon nähdään taulukossa 12.

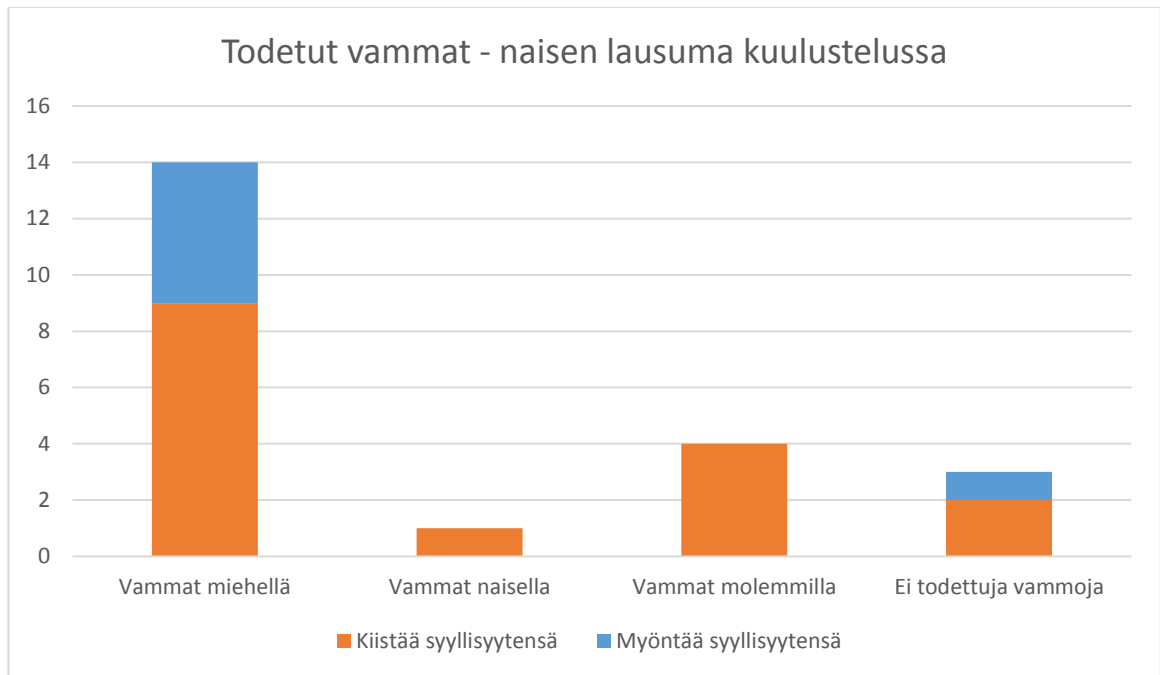
Taulukko 12. Todetut vammat suhteessa kiinniottoon.

Kymmenessä tapauksessa nainen kertoi alustavassa puhuttelussa miehen pahoinpidelleen häntä yksipuolisesti. Kuulusteluissa naisista viisi piti lausumansa ja kiisti tuottaneensa väkivaltaa loppuun saakka. Neljässä tapauksessa nainen myönsi pahoinpitelyn olleen molemminpuolista. Kolmessa tapauksessa nainen kertoi alustavassa puhuttelussa, että on itse pahoinpidellyt miestänsä. Kuulusteluissa vain yksi piti lausumansa – yksi käänsi asian pääläelleen ja kertoi miehensä pahoinpidelleen häntä, ja toinen kertoi kyseessä olleen vahinko, ja että hän oli myöntänyt asian alustavassa puhuttelussa päästäkseen eroon kyselevästä partiosta.

Kuudessa tapauksessa ei saatu alustavaa puhuttelua. Viisi naisista oli ollut niin sekavassa mielentilassa, ettei heistä saatu mitään järkevää irti. Lisäksi yksi nainen jäi kateisiin, joten hänet kutsuttiin suoraan kuulusteluun miehen kertoman perusteella. Kolme naisista myönsi syyllisyytensä kuulusteluissa, muut selittelivät, että tilanne oli molemminpuolinen tai ettei puukolla ollut tarkoitus osua.

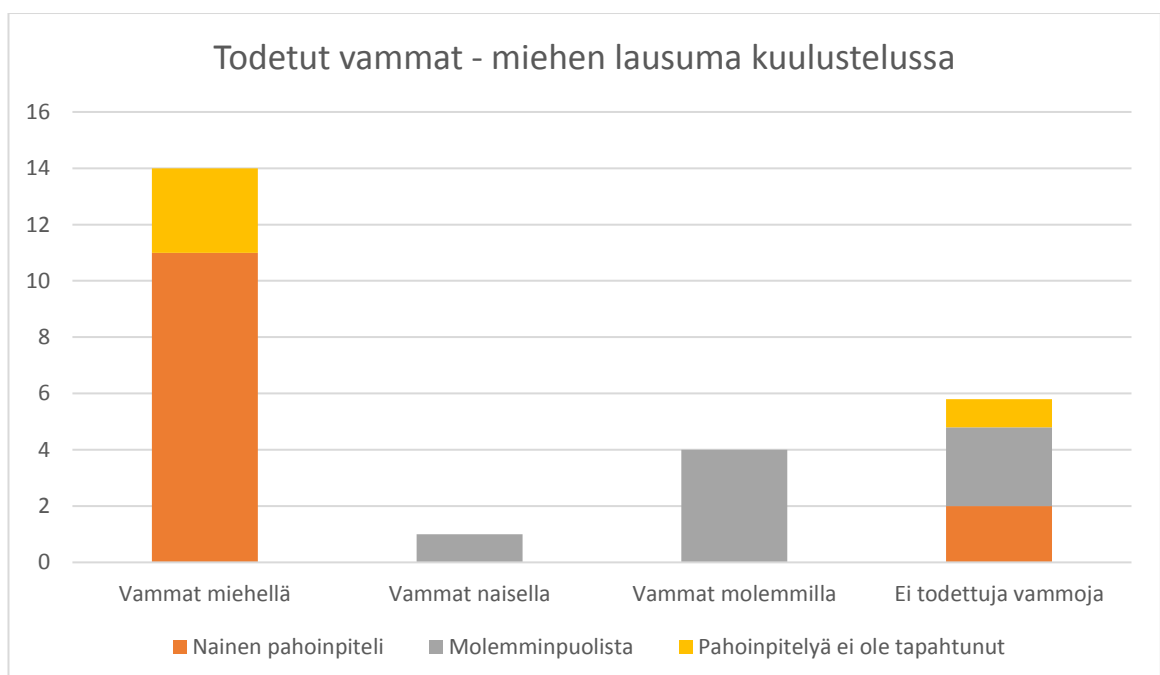
Lisäksi aineistossa oli kolme erityistapausta. Yhdessä nainen kertoi alusta loppuun väkivallan olleen molemminpuolista, toisessa nainen syytti alusta loppuun ulkopuolista tekijää ja kolmannessa nainen kertoi miehen viiltäneen itse itseään kaulaan.

Todettujen vammojen ja naisen lausuman suhteen voisi sanoa, että kuten muissakin rikoksissa, epäilty myöntää teon yleensä vasta kun hänen syyllisyytensä on kiistatonta. Taulukosta nähdään, että jos molemmilla todettiin vammoja, nainen kiisti syyllistyneensä pahoinpitelyyn. Aineistosta nousi esiin eräs tyypillinen kertomusten ristiriita, jossa nainen kertoi miehen pahoinpidelleen häntä ja kertoi itse vain puolustaneensa itseään. Mies taas kertoi naisen riehuneen ja pahoinpidelleen häntä ja kertoi itse pitäneensä naista aloillaan ja rauhoitelleensa tätä. Todettujen vammojen suhteesta naisen kuulustelussa antamaan lausumaan nähdään tarkemmin taulukossa 13.

Taulukko 13. Todetut vammat suhteessa naisen kuulustelussa antamaan lausumaan.

Asianomistajien eli miesten lausumat sopivat paremmin yhteen todettujen vammojen kanssa. Toisaalta neljä miestä kiisti koko pahoinpitelyn. Yksi kertoi kaatuneensa ja toinen tiputtaneensa veitsen vahingossa omalle kädelleen. Kaksi miestä ei suostunut lausumaan asiasta mitään vaan kiisti vain tapahtuneen. Todettujen vammojen suhteesta miehen kuulustelussa antamaan lausumaan nähdään tarkemmin taulukossa 14.

Taulukko 14. Todetut vammat suhteessa miehen lausumaan kuulustelussa.

Miehistä 16 kertoi kuulusteluissa naisen pahoinpidelleen heitä, mutta vain kaksi heistä vaati rangaistusta. Molemmat rangaistusta vaatineet miehet erosivat puolisoistaan rikosprosessin aikana. Kaksi miestä kertoi kuulusteluissa pahoinpitelyn olleen molemminpuolista eivätkä he vaatineet rangaistusta. Toinen näistä miehistä erosi puolisoistaan. Neljä miestä, jotka kiistivät koko pahoinpitelyn, eivät arvattavasti myöskään vaatineet rangaistusta tai eronneet puolisoistaan.

Tyypillisimmin alustavien puhutuksien ja kuulustelukertomuksien sisältö oli ristiriitaista. Nainen kertoi puolustaneensa itseään ja mies rauhoitelleensa naista. Vaikka vammat olivat tyypillisimmin todettu vain miehellä, nainen otettiin kiinni vain alle puolessa tapauksista. Kiinniottoon vaikutti suuresti myös naisten humalatila, joten osa kiinniotoista ei ollut rikosperusteisia. Tyypillistä on, että mies ei ole vaatinut rangaistusta, eikä asiaa näin ollen olisi tutkittu, ellei kyseessä olisi yleisen syytteen alainen rikos.

5. JOHTOPÄÄTÖKSET

Aineiston perusteella tyypillisin muuhun kuin lievään pahoinpitelyyn puolisoaan kohtaan syyllistynyt nainen on humalassa oleva 36-vuotias avovaimo, jolla ei ole juurikaan rikoshistoriaa. Väkivaltaa on tehty teräaseella tai lyöden, ja se on tapahtunut pariskunnan yhteisessä kodissa ilta- tai yöaikaan. Puolisoiden kertomukset ovat usein ristiriidassa keskenään ja tapahtunutta joko suurennellaan alkupuhutuksessa tai vähätellään kuulusteluissa. Esitutkinnassa on tyypillistä, että naiset kertovat puolustaneensa itseään ja miehet eivät halua vaatia rangaistusta tai edes selvittää asiaa.

Edellä mainittujen tyypittelyjen on tarkoitus nostaa esiin sellaisia seikkoja, joiden pitäisi herättää poliisin mielenkiinto parisuhdeväkivaltatehtävällä. Vaikka tilanne vaikuttaisi sekavalta tai humalainen nainen rasittavalta, tapahtumien kulku ja osapuolten syyllisyys tulee selvittää tarkasti. Seuraavissa aineiston tuloksista vedetyissä johtopäätöksissä on toimintaehdotuksia poliisille, joka menee parisuhdeväkivaltatehtävälle tai kohtaa väkivaltaisesti käyttäytyneen naisen.

5.1. Miten poliisin tulisi toimia parisuhdeväkivaltatehtävällä?

Parisuhdeväkivaltaa voi tulla vastaan monenlaisilla tehtävillä. Etenkin melu- ja häiriötehtävien taustalta voi löytyä parisuhdeväkivaltaa. Suurin osa poliiseista osaa aavistaa ja epäillä, jos naista on pahoinpidelty. Etenkin miespoliisit voivat herkästi pitää naista ikään kuin suojeltavana osapuolena, joka on tietenkin eduksi naiseen kohdistuneen väkivallan tunnistamisessa.

Poliisien tulisi myös kiinnittää huomiota siihen, että tilanne voi olla myös päinvastainen. Molemmat osapuolet tulee aina puhuttaa eri tiloissa, toisiaan kuulematta. Puhutuksen sisältöön tulee suhtautua kriittisesti ja osallisuutta kyseenalaistaa. Hysterisesti miestään syyttävä nainen on voinut juuri käydä mieheensä käsiksi. Lisäksi monen pahoinpidellyn miehen voi olla vaikea myöntää poliisille, että tullut puolisonsa pahoinpitelemäksi. Kuten aineistosta ilmenee, suurin osa miehistä ei vaatinut rangaistusta puolisolleen eikä olisi halunnut asiaa tutkittavan. Varmasti moni naisen aiheuttama vamma on tilanteessa selitetty niin, ettei rikosilmoitusta vain tehtäisi. Molempien osapuolten vammat tai vammattomuus tulee aina valokuvata.

Erityistä huomiota tulisi kiinnittää sellaisen naisen kohtaamiseen, joka ei tunnu kokevan syyllisyyttä teostaan tai jolla on aiempaa väkivaltarikoshistoriaa. Varsinkin parisuhdeväkivallan suhteen tulee muistaa se, että suuri osa siitä on piilorikollisuutta. Väittäisin, että jos naisella on yksikin parisuhdeväkivaltarikos rikoshistoriassaan, todellinen parisuhdeväkivallan määrä on moninkertainen.

Miestään kohtaan väkivaltaa käyttäneen naisen kanssa saa ja tulee olla yhtä tiukka kuin vaimoaan hakkaavaa miestä kohtaan. Tiukka puuttuminen ja tehokkaat toimenpiteet eivät kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö epäillyn kanssa voisi myös keskustella. Terapeutiksi ei täydy ryhtyä, mutta hetken kohtaamisella epäillyn voi saada miettimään tekoaan. Kun epäilty joutuu myöntämään teon ulkopuoliselle taholle, hän joutuu myös myöntämään sen itselleen. Ongelma muuttuu todellisemman tuntuiseksi, jos sen joutuu sanomaan ääneen.

5.2. Miten poliisin tulisi kohdata väkivaltaisesti käyttäytynyt nainen?

Ensikertalaiselle tai väkivaltaisuuttaan salailevalle naiselle voi olla herättävä kokemus tulla nähdyksi ulkopuolisen silmissä väkivaltaisena. Yö poliisivankilassa ja kohtelu rikoksesta epäiltynä voi tulla pienenä shokkina, joka parhaimmillaan vie siihen, ettei tekoa haluta toistaa: ei tahdota olla se ihminen, jollaisena on tullut kohdatuksi rikoksesta epäiltynä. Tämä vaatii sen, että naisen väkivaltainen käyttäytyminen otetaan tosissaan myös toimenpiteiden suhteen. Väkivaltakäytöksestä ei tule vitsailla tai puhua väheksyen.

Toisille rikoksesta epäiltynä oleminen on juurtunut jo niin syväälle identiteettiin, että sen on hyväksynyt osaksi minuutta. Väkivaltaista käyttäytymistä voi pitää muuttumattomana osana itseään. Moni voikin puhua, miten on pienestä pitäen ollut temperamenttinen, kovasisuinen tai herkkänyrkkinen. Väkivallanteko voidaan nähdä tahdosta riippumattomana reaktiona, jonka vuoksi ”yhtäkkiä vaan tempaistaan toista naamaan”.

Voimakas tunnekuuhu, kuten voimakas aggressiotila, laantuu jo kymmenen sekunnin jälkeen, jos sitä ei tietoisesti vahvisteta. Se saattaa siis hetkeksi sumentaa järjen ääntä, mutta kenenkään nyrkki ei lyö tahdosta riippumatta. Väkivaltaisen teon vastuu on tekijällä, vaikka kuinka tunteet kuohuisivat ja raivo kiehuisi. Väkivaltainen käytös tulee tuomita ja vastuuttaa.

Tilanteessa poliisin on myös hyvä kertoa auttavista tahoista kuten Espoon Lyömättömästä Linjasta.

Vaikka ensikertalaista voi herätellä tuleminen kohdeksi väkivaltaisena naisena, pidemmän päälle poliisinkin kannattaa puhua teoista eikä identifioida niitä. Tulisi tuomita väkivallanteko ennemmin kuin väkivaltainen henkilö. Poliisi voi myös helposti vahvistaa väkivaltakierrettä suhtautumalla siihen välinpitämättömästi. Tuttuun osoitteeseen saavuttaessa väkivallan toistuvuuteen tulee suhtautua tiukasti. Esimerkiksi ”mistäs te taas riitelette?” -kysymys antaa ymmärtää, että poliisikin pitää parin väkivaltaa pysyvänä ja toistuvana ilmiönä. Pikemminkin tulisi kyseenalaistaa ja ohjata etsimään ratkaisua sekä painottaa sitä, että valinnat ovat heidän käsissään. ”Oletteko miettineet, miten nämä tilanteet saisi jatkossa estettyä?” on jo paljon parempi kysymys.

Yleisestikin poliisin kannattaa kiinnittää huomiota sanavalintoihinsa. Naisen tekemästä väkivallasta tulee käyttää samoja termejä kuin miesten tekemästä. Liian usein ”vaimonhakkaaja” on väkivaltaisen miehen klassikkomääritelmä, kun taas väkivaltainen nainen on ”heikkohermoinen, jolla vähän hormonit hyrrää”. Todellisuudessa naisetkin hakkaavat, eivät vain läpsi tai huido.

6. POHDINTA

Viimeisessä luvussa pohditaan saatuja tuloksia ja niihin mahdollisesti vaikuttaneita tekijöitä. Tulosten todellisuudentuntu arvioidaan omien kokemusten avulla. Lopuksi arvioidaan tutkimusprosessia ja sen luotettavuutta sekä analysoidaan opinnäytetyöprojektia oppimiskokemuksena.

6.1. Tulosten pohdinta

Aineiston tulokset tuntuvat sopivan hyvin työharjoittelussa saamiini kokemuksiin naisten tekemästä parisuhdeväkivallasta. Kuulostaa luonnolliselta, että väkivaltaa tapahtuu yö- ja ilta-aikaan ihmisen ollessa väsynyt. Humalatila laskee ja tekee entistä kärtyisämmäksi. Väsymys ja laskuhumala altistavat negatiivisten tunteiden voimistumiselle. Kuten työharjoittelussa tapaamillani väkivaltaisilla naisilla, suurimmalla osalla ei ollut juurikaan rikostaustaa. Väkivaltainen käytös ei katso ikää tai sosioekonomista luokkaa, mutta ongelmana tuntuu olevan alkoholin käyttö. Tutkimuksenkin tulokset todistivat surullisen selvästi, miten olennaisesti alkoholi tuntuu kuuluvan naisten tekemään väkivaltaan.

Jäin myös pohtimaan parisuhteen pituuden yhteyttä väkivaltaan. Vaikka aineistossa oli muutamia vanhoja aviopareja, suurin osa oli ollut vasta muutaman vuoden avopuolisonsa kanssa. Ensimmäiset vuodet vakinaisessa suhteessa voivat olla räiskyvämpiä ja haastavampia, kun yhteiselon vasta totutellaan. Toisaalta haastavampien ja äkkipikaisten naisten voi myös olla vaikeampaa löytää pitkäkestoista suhdetta. Suhteen pitkäkestoisuus vaatii samaa kärsivällisyyttä ja joustavuutta kuin aggression hallinta. Väkivaltaisen naisen taustasta ei kuitenkaan rikosilmoitusten ja kuulustelukertomuksien kautta saanut tarpeeksi kattavaa tietoa, jotta naisen sosioekonomista asema tai parisuhdetta pystyisi luotettavasti analysoimaan. Sosioekonomista taustaa pystyi lähinnä arvailemaan tapahtumapaikan, ammatin ja kuulustelukertomuksien sisällön mukaan.

Kattavampaan analyysiin väkivaltaisesta naisesta voisi hyödyntää tietoja esimerkiksi naisten koulutuksesta, ammatista, tulotasosta, terveydentilasta, mielenterveydentilasta ja lapsuudenkodista sekä muista aiemmista ihmissuhteista. Kuulustelukertomuksetkaan eivät avaa tarpeeksi naisten ajatuksia itsestään tai omasta väkivaltakäyttäytymisestään. Haastattelemalla olisi pystynyt kysymään monia asioita suoraan naisilta itseltään.

Väkivaltaisten naisten haastattelemisen ei välttämättä anna totuudenmukaista kuvaa naisesta tai väkivaltaisesta käyttäytymisestä. Omaa käytöstä ei pysty objektiivisesti analysoimaan, vaan se värityy aina omien luulojen, toiveiden ja pelkojen mukaan. Väkivaltaisesti käyttäytyneitä naisia voi olla myös vaikea löytää haastateltaviksi. Väkivallan käyttäminen varsinkin omaa puolisoaan kohtaan on monelle hyvin häpeällinen asia, ja siitä rehellisesti puhuminen voi olla hyvin hankalaa.

Käytettyä väkivaltaa pystyy analysoimaan tarkemmin kuin väkivaltaa käyttäneitä naisia, vaikka todellista tilanteenkulkua on vaikea selvittää ilman valvontakameran nauhaa. Ulkopuolisenkin todistajan mieli muokkaa näkemäänsä. Käytetyn välineen löytyminen ja siihen sopivien vammojen toteaminen ovat kuitenkin hyviä todisteita, varsinkin jos ne sopivat yhteen kuulustelukertomusten kanssa. Aineiston naisista yli puolet oli käyttänyt jollakin tasolla veistä väkivallanteossa. Kuten neljännessä luvussa pohdittiin, veitsen käyttämisestä johtuvista vammoista joudutaan ilmoittamaan hätäkeskukseen. Tämän takia uskoisin parisuhdeväkivallan, jossa on käytetty veistä, tulevan helpommin poliisin tietoon kuin muunlainen väkivalta.

Poliisin toimenpiteiden suhteen olisi mielenkiintoista tietää, onko kiinniottoprosentti erilainen miesten sekä naisten tekemän parisuhdeväkivallan välillä - suhtaudutaanko miesten väkivaltaisuuteen tiukemmalla linjalla vai annetaanko asian helpommin vain olla? Kuten aineistosta selvisi, suurin osa miehistä vähätteli tapahtunutta eikä esittänyt mitään vaatimuksia puolisoaan kohtaan. Tällöin on tärkeää, että ulkopuolinen puuttuu asiaan ja tuomitsee väkivallanteon.

6.2. Tutkimuksen arviointi

Tutkimuskysymyksiä vastaukset pyrittiin löytämään suoraan aineistosta nousevista havainnoista. Kuten luvussa 3.3. todettiin, teoriapohja ohjasi havaintojen tekoa. Jälkikäteen ajateltuna myös aineisto on osaltaan ohjannut havaintojen tekoa ja jopa tutkimuskysymysten lopullista muotoa. Jos tutkimuskysymykset olisi hiottu lopulliseen muotoonsa ennen aineistoon tutustumista, olisi voitu puhtaammin arvioida, onnistuiko metodin ja aineiston valinta vastaamaan alkuperäisiin tutkimuskysymyksiin. Mielestäni aineiston kokonaisvaltainen hyödyntäminen kuitenkin vaati sen, että lopullinen tutkimusnäkökulma hioutui vasta aineistoon tutustumisen jälkeen.

Vaikka tulokset kertoivat vain 22 rikostapauksesta, uskon, että tulokset olisivat laajemmin toteutettuna olleet samantyyllisiä. Varmuudella tätä ei kuitenkaan voi sanoa, sillä tuloksia ei ole koetettu laajemmassa aineistossa tai muiden poliisiasemien alueilla. Kuten luvussa 3.1. todettiin, myös perheväkivalta-luokitus, joka oli tutkimusekonomisesti pakollinen hakuehto, jätti aineiston ulkopuolelle monia vastaavia rikostapauksia, johon luokittelu on jäänyt tekemättä. Kenties tämäkin vaikuttaa analysoitavaan aineistoon. Voi olla, että ne perheväkivaltatehtävät, joiden rikosilmoitukseen on osattu tai muistettu laittaa perheväkivaltaluokittelu, on muutenkin hoidettu osaavammin tai huolellisemmin.

Tutkimuksen luotettavuuden tarkastamiseksi voidaan käyttää kolmenlaista tapaa: indikaattorien vaihtoa, useampaa havaintokertaa sekä useampaa havainnoitsijaa (Grönfors 1982, viitattu teoksessa Eskola & Suoranta 2000). Indikaattorien vaihdolla osoitetaan ilmiön yhdenmukaisuutta. Esimerkiksi naisten väkivaltaisuuden yhteys alkoholiongelmaan näkyi YJT-kiinniottojen määrässä, kuulustelukertomuksissa todetuissa alkoholiongelmista sekä todetuissa humalatioissa. Useampi havaintokerta toteutui niin, että jokaisesta 22 rikostapauksesta selvitettiin samoja asioita, eli jokaiseen aineistosta selvitettävään kysymykseen sai 22 vastausta. Lisäksi havainnoitavat rikostapaukset olivat tapahtuneet eri aikoina, kahden vuoden sisällä. Useampaa havainnoitsijaa ei ollut, joten objektiivisuus jää tältä osin yhden tutkijan vastuulle. Objektiivisuuden toteuttamiseksi aineiston käsittelyssä esimerkiksi noudatettiin tarkkoja ja yhdenmukaisia luokittelusääntöjä, joiden toteutuvuus tarkistettiin useamman kerran.

Mäkelä (1990, viitattu teoksessa Eskola & Suoranta 2000) taas arvioi luotettavuutta aineiston yhteiskunnallisen merkittävyyden ja riittävyyden, analyysin kattavuuden, arvioitavuuden ja toistettavuuden kannalta. Yhteiskunnallisesti on erittäin merkittävää, että poliisien tietämystä naisten tekemästä parisuhdeväkivallasta lisätään. Tieto edesauttaa oikeudenmukaisten ja tehokkaiden toimenpiteiden tekemistä parisuhdeväkivaltatehtävillä. Oikeat toimenpiteet ehkäisevät väkivallan uusiutumista ja tekevät yhteiskunnastamme osaltaan turvallisemman paikan elää. Aineiston riittävyyttä on arvioitu aikaisemmin luvussa 3.2.

Analyysin kattavuus on toteutettu tyypittelemällä. Tyypittelemisen avulla johtopäätökset eivät perustu yksittäisiin poimintoihin vaan on tehty nimenomaan yleisimmin toistuvista havainnoista. Johtopäätöksiä luettaessa on tärkeää muistaa, että johtopäätökset on tehty rajatusta aineistosta, johon eivät kuulu esimerkiksi lieväksi pahoinpitelyksi luokitellut teot.

Tämän lisäksi on huomioitava, että poliisin tietoon tulevat tapaukset ovat luultavasti jollain tapaa erilaisempia kuin teot, jotka jäävät poliisilta piiloon. Kuten aiemmin käsiteltiin, esimerkiksi teräaseen käytön jälkiin tarvitsee usein hälyttää ulkopuolista apua, jolloin rikoskin tulee helpommin viranomaisten tietoon.

Arvioitavuus ja toistettavuus on pyritty toteuttamaan mahdollisimman tarkalla raportoinnilla. Aineiston hakuehdoista alkaen tulosten analyysiin asti raportointi on pyritty tekemään niin, että toinen tutkija pystyisi toteuttamaan samanlaisen tutkimuksen esimerkiksi oman poliisiasemansa alueella. Raportoinnin lisäksi suurin osa tuloksista on tulkitsemattomassa muodossa. Tulkitsemista ja tulkitsemattomuutta käytiin luvun 6.1. lisäksi läpi luvussa 3.3.

Tulkintojen ja luokittelemisen kriittinen arviointi on olennainen osa tutkimuksen eettisyyttä. Toinen olennainen osa oli aineiston eettinen käsittely, jota käytiin läpi luvussa 3.1. Aineistona oli ainoastaan tutkimusluvanmukaisia rikosilmoituksia. Lisäksi aineiston keruuvaiheessa rekisterien käyttö oli rajattu mahdollisimman suppeaksi. Aineistossa ei ollut myöskään yhtään rikostapausta, jonka tutkimiseen olisi vaikutettu tai jonka osallisia olisi tunnettu. Aineistossa ei käsitelty henkilötietoja, eikä aineiston rikostapausten yksityiskohtia paljastettu tai yhdistelty niin, että tietyn tapauksen olisi voinut tunnistaa. Tutkimuksen kohteena olleisiin pariskuntiin ei otettu yhteyttä, eivätkä he tiedä olevansa tutkimuksen kohteena. Pariskuntien ei siten myöskään tarvinnut käydä uudelleen läpi kenties traumaattista tapahtumaa, sillä aineisto oli jo olemassa julkisina esitutkintapöytäkirjoina.

Kokonaisuutena arvioiden työn tavoitteet toteutuivat käytetyillä tutkimuskeinoilla hyvin. Rikosilmoituksista ja kuulustelukertomuksista sai monipuolista tietoa, kun sisältöä osasi analysoida tarpeeksi syvällisesti. Syvällisempi analysointi olisi vaatinut oletuksien tekoa, ja siihen ei tässä työssä haluttu ryhtyä. Tavoitteena oli saada aataseulattomia ja aineistolähtöisiä tutkimustuloksia. Aataseulattomuus onnistui, kun oman subjektiivisuutensa tiedosti läpi tutkimusprojektin. Puhdas aineistolähtöisyys ei toteutunut, koska teoriapohja ohjasi havaintojen tekoa ja itse aineisto vaikutti tutkimuskysymysten lopulliseen muotoon. Jälkikäteen ajateltuna olen tyytyväinen, että ymmärsin aineistolähtöisyyden rajoitteet ja uskalsin luopua täydellisen aineistolähtöisyyden ideaalista. Luotettaviksi perusteltavat tulokset olivat todellisuuden tuntuiset. Tulosten keskinäinen vertailu toi niihin uusia näkökulmia ja herätti ajatuksia eri osa-alueiden vaikutussuhteista.

Päällimmäisenä mielessä on kuitenkin se, miten paljon olen oppinut opinnäytetyötäni tehdessä. Oman pään tietoperusta on laajentunut huomasti, yli opinnäytetyön sivujen. Olen käynyt monia mielenkiintoisia keskusteluja ja opinnäytetyöni varjolla levittänyt tietämystä naisten tekemästä parisuhdeväkivallasta. Oma isoäitinikin asennoituu naisten tekemään parisuhdeväkivaltaan ihan eri tavalla nyt kuin mitä hänen reaktionsa antoi ymmärtää silloin, kun aikoinaan kerroin opinnäytetyöni aiheesta. Odotan malttamattomana työntekoa, jotta pääsen toteuttamaan tietämystäni käytännössä ja vaikuttamaan osaltani asenneilmapiirin muutokseen ja yhä oikeudenmukaisemman yhteiskunnan toteutumiseen.

LÄHTEET

Adolphs, Ralph 2002: Neural systems for recognizing emotion. *Current Opinion in Neurobiology* 2, 169–177.

Archer, John 2000: Sex differences in aggression between heterosexual partners: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin* 2000: Vol 126: No. 5, 651–680.

Archer, John 2006: Cross-cultural differences in physical aggression between partners: a social-role analysis. *Personality and Psychology Review* 10 (2), 133–153.

Berkowitz, Leonard 1962: *Aggression: a social psychological analysis*. New York, McGraw-Hill.

Busch, Amy & Rosenberg, Mindy 2004: Comparing women and men arrested for domestic violence: a preliminary report. *Journal of Family Violence* 19 (1), s. 49–57.

Campbell, Anne 1993: *Men, women and aggression. From rage in marriage to violence in the streets - how gender affects the way we act*. London, Harper Collins.

Capaldi, Deborah & Owen, Lee 2001: Physical aggression in a community sample of at-risk young couples: gender comparisons for high frequency, injury and fear. *Journal of Family Psychology* 15 (3), 425–440.

CoMedeiros, Rose & Straus, Murray 2007: Risk factors for physical violence between dating partners: implication for gender-inclusive prevention and treatment of family violence. *Teoksessa Hamel & Nicholls, 2007*.

Daly, Mary 1998: *Quintessence... Realizing the Archaic Future: A Radical Elemental Feminist Manifesto*. Boston, Beacon Press.

Darwin, Charles 1872: *Tunteiden ilmaisu ihmisissä ja eläimissä*. Helsinki, Terra Cognita, 2009.

Dutton, Donald & Corvo, Kenneth 2006: Transforming a flawed policy: a call to revive psychology and science in domestic violence research and practice. *Aggression and Violent Behavior* 11, 457–483.

Dutton, Donald & Nicholls, Tonia 2005: The gender paradigm in domestic violence research and theory: Part 1 – The conflict of theory and data. *Aggression and Violent Behavior* 10, 680–714.

Ehrensaft, Miriam & Moffitt, Terrie & Caspi, Avshalom 2004: Clinically abusive relationships in an unselected birth cohort: men's and women's participation and developmental antecedents. *Journal of Abnormal Psychology* 113 (2), 258–271.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2000: *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. 5. painos. Jyväskylä, Vastapaino.

Fagerlund, Monica 2016: *Lähisuhdeväkivalta poliisin perheväkivaltatehtävillä. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 123*. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu.

- Fontes, David 2007: *Male Victims of Domestic Violence*. Teoksessa Hamel & Nicholls, 2007.
- Gjerstad, Eevastiina & Purjo, Timo (toim.) 2010: *Sukupuoli ja väkivalta*. Tampere, Non Fighting Generation ry.
- Glass, Nancy & Fredland, Nina & Campbell, Jacquelyn & Yonas, Michael & Sharps, Phyllis & Kub, Joan 2003: Adolescent dating violence: prevalence, risk factors, health outcomes, and implications for clinical practice. *JOGNN* 32, 227–238.
- Hamel, John & Nicholls, Tonia (toim.) 2007: *Family Interventions in Domestic Violence*. New York, Springer Publishing.
- Hearn, Jeff 1998: *The Violences of Men: how men talk about and how agencies respond to men's violence against women*. London, Sage.
- Heiskanen, Markku & Ruuskanen, Elina 2010: *Tuhansien iskujen maa. Miesten kokema väkivalta Suomessa*. Helsinki, Euroopan Kriminaalipolitiikan Instituutti
- Henning, Kris & Jones, Angela & Holdford, Robert 2003: Treatment needs of woman arrested for domestic violence: a comparison with male offenders. *Journal of Interpersonal Violence* 18 (8), 839–856.
- Kaura, Shelby & Allen, Graig 2004: Dissatisfaction with relationship power and dating violence perpetration by men and women. *Journal of Interpersonal Violence* 19, 576–588.
- Keskinen, Suvi 2005: *Perheammattilaiset ja väkivaltatyön ristiriidat. Sukupuoli, valta ja kielelliset käytännöt*. Tampere, Tampere University Press.
- Kivivuori, Janne 2012: *Feministinen väkivaltatutkimus: akateeminen liike ja ongelmallinen teoria*. Tieteessä tapahtuu 2012:5.
- Kivivuori, Janne 2013: *Rikollisuuden syyt. Toinen, uudistettu laitos*. Helsinki, Nemo.
- Lagerspetz, Kirsti 1998: *Naisten aggressio*. Helsinki, Tammi.
- Lattu, Emmi 2008: *Naisten tekemä väkivalta*. Tampereen yliopisto. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Akateeminen väitöskirja.
- Lehti, Martti 2009: *Naiset henkirikosten uhreina 2002–2007. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen verkkokatsauksia 2009:11*.
- Lombroso, Cesare & Ferrero, Gina 1895: *The female offender*. New York, D. Appleton and Company.
- Mielenterveys – Itsetuntemus – Viha. Luettavissa: <http://www.mielenterveysseura.fi/fi/mielenterveys/itsetuntemus/tunteet/viha>. Luettu: 19.9.2016
- Moffitt, Terrie & Krueger, Robert & Caspi, Avshalom & Fagan, Jeff 2000: Partner abuse and general crime: how are they the same? How are they different? *Criminology* 38 (1), 199–232.

- Perhe- ja lähisuhdeväkivallasta noin neljännes kohdistuu lapsiin. Luettavissa: http://tilastokeskus.fi/til/rpk/2014/15/rpk_2014_15_2015-05-28_tie_001_fi.html . Luettu: 8.12.2016
- Pollak, Otto 1950: *The Criminality of Women*. Philadelphia, University of Pennsylvania Press.
- Purjo, Timo (toim.) 2012: *Sukupuoli ja väkivalta – osa 2*. Tampere, Non Fighting Generation ry.
- Salmi, Venla 2009: Kohti monimuotoista parisuhdeväkivaltatutkimusta. *Oikeus* 2009 (38); 2: 119–137
- Sinkkonen, Jari 2010: ”Poikien ja tyttöjen aggressiosta”. Teoksessa Gjerstad & Purjo (toim.) 2010.
- Smart, Carol 1977: *Women, Crime and Criminology: A Feminist Critique*. Lontoo ja Henley, Routledge.
- Stanko, Elisabeth (toim.) 1994: *Perspectives on Violence – Introduction*. Lontoo ja New York, Routledge.
- Straus, Murray 2008: Dominance and symmetry in partner violence by male and female university students in 32 nations. *Children and Youth Services Review* 30, 252–275.
- Thomas, William 1907: *Sex and society*. Chicago, University of Chicago Press.
- Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannat – Oikeus – Rikos- ja pakkokeinotilasto - Perhe- ja lähisuhdeväkivalta, rikoksena ilmoitettu 2009–2015. Luettavissa: http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_oik_rpk/040_rpk_tau_104.px/?rxid=cd67a808-afc8-4910-b5d4-f0508388bc3d Luettu: 3.4.2017
- Wekerle, Cristine & Leung, Eman & Wall, Anne-Marie & MacMillan, Harriet & Boyle, Michael & Trocm,e Nico & Waechter, Randall 2009: The contribution of childhood emotional abuse to teen dating violence among child protective services-involved youth. *Child Abuse – Neglect* 33, 45–58.
- Wolfe, David & Crooks, Claire & Chiodo, Debbie & Jaffe, Peter 2009: Child maltreatment, bullying, gender-based harassment, and adolescent dating violence: making the connection. *Psychology of Women Quarterly* 33, 21–24.